

UNIVERZITA JANA AMOSA KOMENSKÉHO PRAHA

magisterské kombinované štúdium
2011 – 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Bc. Michaela Pallová

Využitie didaktických hier v predmete slovenský jazyk u žiakov
s narušenou komunikačnou schopnosťou

Praha 2012

Vedúci diplomovej práce: PaedDr. Kvetoslava Chovanová

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined Studies
2011 - 2012

DIPLOMA THESIS

Bc. Michaela Pallová

The utilization of educational games in subject Slovak language
for pupils with communication disability

Prague 2012

The diploma thesis work supervisor:

PaedDr. Kvetoslava Chovanová

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená diplomová práca je mojim pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpala, v práci riadne citujem a sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa 15. 03. 2012

Bc. Michaela Pallová

Pod'akovanie

Chcela by som pod'akovať svojej vedúcej diplomovej práce PaedDr. Kvetoslave Chovanovej za odborné vedenie, všestrannú pomoc, cenné rady i pripomienky, za konzultácie, ktoré mi poskytovala počas písania tejto práce. Zároveň ďakujem všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli pri jej písaní.

Anotácia

Diplomová práca sa zaoberá využitím didaktických hier v predmete slovenský jazyk u žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou. Teoretická časť popisuje charakteristiku dieťaťa mladšieho školského veku, učenie, charakterizuje hru a didaktickú hru. Empirická časť diplomovej práce sa zaoberá konkrétnymi didaktickými hrami používanými vo výchove mimo vyučovania u žiakov 2. ročníka ZŠI pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, ich vhodnosťou použitia v predmete slovenský jazyk a vplyvom na rozvoj osobnosti žiaka.

Kľúčové slová:

Didaktická hra, hra, narušená komunikačná schopnosť, učenie, vývin dieťaťa mladšieho školského veku.

Annotation

The diploma thesis deals with utilization and implementation of educational games in subject Slovak language for pupils with communication disability. The theory part describes the characteristic of a child at early school age. Moreover, it explains learning, game and educational game. The empirical part focuses on specific educational games which are, used in training outside the tuition for pupils of second year at primary school with communication disability. Furthermore, it concentrates on the possibility and suitability to implement those trainings in subject Slovak language and explores the influence on personal development of a pupil.

Key words:

Educational game, game, communication disability, learning, development of a child at early school age.

OBSAH

ÚVOD	8
1. CHARAKTERISTIKA DIEŤAŤA MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU	9
1.1. Telesný a pohybový vývin dieťaťa v mladšom školskom veku	10
1.2. Psychický vývin dieťaťa v mladšom školskom veku	10
1.3. Osobnosť dieťaťa v mladšom školskom veku	13
1.4. Dieťa s narušenou komunikačnou schopnosťou	15
2. UČENIE	21
2.1. Druhy učenia	21
2.2. Zákony učenia	22
2.3. Metódy výchovného pôsobenia	23
3. HRA	26
3.1. Klasifikácia hier a hrových činností	27
3.2. Hra vo výchove	27
4. DIDAKTICKÁ HRA	32
4.1. Štruktúra didaktickej hry	32
4.2. Organizácia, výber hry a riadenie	33
4.3. Tvorivosť v didaktickej hre	34
5. METODIKA PREDMETU SLOVENSKÝ JAZYK DRUHÉHO ROČNÍKA	35
6. PRIESKUM ZAMERANÝ NA VYUŽITIE DIDAKTICKÝH HIER PRI OPAKOVANÍ A UPEVŇOVANÍ UČIVA ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA 2. ROČNÍKA ŽIAKOV S NKS	37
6.1. Vymedzenie prieskumného problému	37
6.2. Cieľ a úlohy prieskumu	38
6.3. Metódy prieskumu	38
6.4. Organizácia a priebeh prieskumu	39
6.5. Charakteristika prieskumnej vzorky	40
6.6. Analýza a interpretácia prieskumu	51
6.7. Výsledky prieskumu	65
6.8. Odporúčania pre prax	76
ZOZNAM POUŽITEJ SLOVENSKEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV	79
ZOZNAM POUŽITEJ ZAHRANIČNEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV	81
ZOZNAM TABULIEK	82
ZOZNAM PRÍLOH	83
PRÍLOHY	85

ÚVOD

Hra je neoddeliteľnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. Je najlepším prostriedkom, prostredníctvom ktorého získavame informácie o dieťati. Pri hre je dôležité si uvedomiť, že každé dieťa je iné, a voľba predkladanej hry má rešpektovať individuálne schopnosti detí. Didaktická hra je charakteristická svojou hravosťou, prostredníctvom ktorej sa učenie stáva jednou krásnou hrou. Použitím vhodne zvolenej didaktickej hry sa dieťa učí, upevňuje svoje nadobudnuté schopnosti a vedomosti spôsobom, ktorý mu je prirodzený.

Diplomová práca sa zaoberá využitím didaktických hier v predmete slovenský jazyk 2. ročníka u žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou vo výchove mimo vyučovania. Cieľom diplomovej práce je vytvoriť súbor didaktických hier, ktoré sú v súlade s učebnými osnovami a didaktickými zásadami. Didaktické hry slúžia na opakovanie a upevňovanie aktuálne preberaného učiva zo slovenského jazyka.

Aby boli výchovné ciele naplnené, didaktické hry sú aplikované vhodným a primeraným spôsobom, prostredníctvom ktorého žiaci spontánne a slobodne experimentujú, kombinujú a rozvíjajú zmysly. Pre učenie je dôležitá tvorivá, uvoľnená atmosféra a emocionálne prežívanie, ktoré prináša hra. Učenie je u žiakov spontánne motivované samotnou hrou činnosťou, bezprostredným záujmom a jeho výsledkom sú trvácnejšie vedomosti. Hra dáva možnosť veci prežiť a stotožniť sa s prácou, ktorú žiak vykonáva. Žiakov vzrast koncentrácie pozornosti a rýchlejšie pochopenie preberaného učiva je docielený. Rozvoj fantázie, originality a tvorivosti je prínosom didaktických hier.

Diplomová práca môže byť prínosom a zaujímavosťou predovšetkým pre pedagógov, ktorí majú kladný a blízky vzťah k hre a pri práci s deťmi a žiakmi je ich neoddeliteľnou súčasťou.

1. CHARAKTERISTIKA DIEŤAŤA MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU

Mladší školský vek je fáza usilovnosti a snaživosti (Končeková, 2010). Dieťa má v mladšom školskom veku vedieť ovládať niekoľko vývinových úloh. Ako napríklad zvládnuť základné zručnosti čítania, písania a počítania, vytvoriť zodpovedajúce motorické zručnosti, základné vzťahy k vrstovníkom a sociálnym inštitúciám, skupinám. Vývin morálky je taktiež veľmi dôležitý, pri ktorom sa vytvárajú základné systémy hodnôt. Vstup dieťaťa do školy znamená aj jeho vstup do spoločnosti.

V našej práci sa zaoberáme žiakmi 2. ročníka ZŠI vo veku 8-11 rokov. Od vstupu do školy a až do nástupu druhej štrukturálnej zmeny, približne do 11. roku sa toto obdobie nazýva mladší školský vek (Jakabčic, 2002).

Učenie sa stáva základnou formou činnosti. Dôležitými úlohami obdobia sú rozvoj schopností učiť sa a vytvorenie si správneho vzťahu k učeniu. Žiacke postoje k učeniu a škole sa koncom mladšieho školského veku v dôsledku vývinových odlišností v psychickom vývine a najmä vo vývine mentálnych funkcií diferencujú.

Napriek tomu, že hra už nie je dominantnou činnosťou, má neustále vo vývine osobnosti významnú úlohu. Funkcia hry a jej ráz sa menia. Pokiaľ sa v predškolskom veku dieťa upriamovalo iba na samotný proces, v súčasnosti sa upriamuje aj na výsledok hry. Dominantné postavenie tak začínajú mať hry stolové a pohybové- hry s pravidlami a tak sa uplatňujú kolektívne hry s pravidlami.

Výtvarná činnosť u detí v mladšom školskom roku má taktiež dôležité postavenie. V percepcii a expresii sa kresliarske prejavy neustále menia. Na vplyv na zánik spontánnej expresie má vplyv výchovy zameranej na socializáciu, vplyv rodičov aj spolužiakov a vplyv hodnotenia učiteľov. Školák má už veľmi jasnú predstavu, čo chce vytvoriť. Vývinový jav nie je zánik voľnej výtvarnej expresie, unifikácie a schematizácie výrazových prostriedkov, ale je dôsledok pôsobenia didakticko - výchovných metód školy v mladšom školskom veku. Ak dieťa nastúpi do školy, v tomto okamihu sa odlišuje hra od práce. Veľa činností, ktoré dieťa vykonávalo prostredníctvom hry sa mení a dostáva pracovný ráz a tak sa školské povinnosti detí stávajú realitou. Pri nástupe do školy sa snaží školák pripravovať,

plniť úlohy zodpovedne a svedomito. Aj napriek tomu nieje práca náhradou za hru. Hra je pre dieťa aj naďalej dôležitou súčasťou pre jeho vývin (Končeková, 2010).

1.1. Telesný a pohybový vývin dieťaťa v mladšom školskom veku

V tomto období rastie dieťa približne 5 – 6 cm a priberie 2,5 – 3 kg ročne. Telesné proporcie sa menia. Hlava je v pomere k telu malá, končatiny rastú v porovnaní s ostatnými časťami tela rýchlejšie. Tvár je pomerne nevýrazná. Kostra je mäkká a plastická a preto sa chrbtica môže veľmi ľahko deformovať. Správne sedenie dieťaťa je v tomto období vývinu nevyhnutné. V tomto období rastú výraznejšie vnútorné orgány.

Dieťa v mladšom školskom veku má radosť z pohybu, vzrastá pohybová rýchlosť, vytrvalosť, lepšie vie pohyby ovládať a koordinovať. Na začiatku obdobia je písanie pre dieťa náročná činnosť, pri ktorej sa unaví, ale na konci obdobia je už písanie zautomatizované (Končeková, 2010).

1.2. Psychický vývin dieťaťa v mladšom školskom veku

Psychický vývin je procesom aktuálneho vyrovnávania organizmu s okolitým prostredím. Je výsledkom dialektickej súčinnosti vonkajších vplyvov a vnútorných procesov (Ďurič a kol., 1997).

Vývin poznávacích procesov

Vnímanie

Vnímanie je presnejšie, ale stále je citovo ovplyvnené a subjektívne. Postupne sa zlepšuje diferenciácia a to schopnosť rozlišovať podobnosť predmetov. Vzrastá ostrosť zraku a taktiež citlivosť na farby (Končeková, 2010).

Vplyvom do školy sa stáva vnímanie systematickým, plánovitým a zámerným procesom (Vágnerová, 2000).

Pozornosť

V období mladšieho školského veku sa pozornosť kvalitatívne zlepšuje. Na začiatku školskej dochádzky je zámerná pozornosť ešte krátkodobá, ale pod vplyvom vyučovania sa prenášanie pozornosti skvalitňuje.

Predstavy a fantázia

Predstavy sú nepresné, nejasné, silno citovo zafarbené, avšak napriek tomu sa vyznačujú názornosťou a konkrétnosťou.

Fantázia je živá, rozvíja sa pri rôznych konštruktívnych hrách a priaznivo pôsobí pri osvojovaní si učiva, pri rozvoji tvorivosti a reči.

Pamäť

V tomto období vývinu je typická konkrétnosť, citovosť a názornosť pamäti. Zdokonaľuje sa rozsah, presnosť a aj rýchlosť pamäti. Mechanická pamäť je v tomto období veľmi dobrá. Keďže deti nemajú ešte veľkú slovnú zásobu, nevedia sa voľne vyjadrovať, veľmi radi sa učia naspamäť. Na konci obdobia prevláda logická pamäť nad mechanickou.

Myslenie

Myšlienkové činnosti detí sa v tomto období vývinu pomocou systematického vyučovania prehlbujú a pretvárajú. Myšlienková činnosť je na začiatku konkrétna a názorná, po ôsmom roku už nastupuje slovo-logické a abstraktné myslenie.

J. Piaget (in Končeková, 2010) nazval typický spôsob myslenia pre mladší školský vek fázou konkrétnych logických operácií. Dieťa tak rešpektuje základné zákony logiky a konkrétnu realitu.

Všetky myšlienkové operácie sa pri myslení postupne vyvíjajú. Procesy analýzy a syntézy sa rozvíjajú na začiatku v konkrétnom myslení, neskôr sa rozvíjajú na úrovni abstraktného myslenia. Neskôr sa rozvíja zovšeobecňovanie, abstrakcia, konkrétnosť. Od elementárnej zmyslovej abstrakcie k tvoreniu pojmov prebieha vývin abstrakcie. Tu narastá spôsobilosť abstrahovať aj na základne vlastných predstáv a nie iba na základe konkrétnych javov a predmetov. Pri vývine zovšeobecňovania deti prejavujú rastúcu

spôsobilosť aplikovať všeobecné pojmy na individuálne prípady a definovať pojmy na základe zistenia ich všeobecného významu. Vývin konkretizácie sa prejavuje tým, že deti vedia aplikovať zovšeobecnené teoretické poznatky na riešenie praktických úloh. Pojmy sú na začiatku obdobia nejasné a labilné, no postupne sa spresňujú a zovšeobecňujú. Spôsobilosť usudzovať sa v tomto období vývinu sa výrazne vyvíja. Deti sú schopné vyvodzovať závery. Avšak úsudky sú často nepresné a neúplné. Postupne deti uvažujú komplexnejšie a pružnejšie.

V škole a v rodine sa v tomto vývinovom období u dieťaťa zanedbáva tvorivé divergentné myslenie. Od dieťaťa sa skôr vyžaduje konvergentné myslenie. Dieťa tiež ustupuje od egocentrického subjektívneho pohľadu na realitu a tak egocentrickosť ustupuje a postupne mizne (Končeková, 2010). Medzi konkrétne logické myslenie patrí aj decentrácia. Je to odpútanie z viazanosti na nápadnosti a osobne atraktívne vlastnosti reality. Dieťa je schopné uvažovať a posudzovať skutočnosť podľa viacerých hľadísk. Pre vznik logických operácií je decentrácia nevyhnutná (Vágnerová, 2008).

City

V období mladšieho školského veku sa u detí mení priebeh, obsah, trvanie a spôsob prežívania, taktiež aj vonkajší prejav citov. Na začiatku obdobia deti prejavujú svoje city búrlivo, avšak postupne sa objavuje uvedomelosť a zdržanlivosť, dieťa lepšie ovláda a kontroluje vonkajšie prejavy. Aj napriek vzrastajúcej sebadisciplíne nedokážu ovládať svoju impulzívnosť a niekedy vybuchnú. Tento vek sa pokladá z hľadiska citového vývinu za šťastné životné obdobie pri ktorom prevažujú kladné emócie.

Emócie (nižšie city) - tu patrí hnev, strach, zlosť, hanba, žiarlivosť, radosť.

Vyššie city sa zdokonaľujú pod vplyvom školského vyučovania. Medzi vyššie city patria intelektuálne, estetické a mravné (morálne, etické). Pomocou nadobúdania nových vedomostí, písania, čítania a počítania sa rozvíjajú intelektuálne city. Pri literárnej, hudobnej a výtvarnej výchove sa prehlbujú estetické city. Dodržiavanie školského poriadku, písanie domácich úloh, plnenie určitých povinností predstavuje etické cítenie (Končeková, 2010).

Reč v mladšom školskom veku

Rečový prejav dieťaťa sa skvalitňuje po nástupe do školy. Slovná zásoba rastie, osvojuje si gramatické pravidlá jazyka, spätná vetná stavba sa zlepšuje a výslovnosť už nerobí problémy. Postupne sa verbálna komunikácia u dieťaťa skvalitňuje (Jakabčic, 2002).

Sociálny vývin

V mladšom školskom veku sú sociálny a citový vývin úzko späté. Učiteľ, vstup do školy dieťaťa a spolužiaci v doterajšom sociálnom modeli sú veľkou kvalitatívnou zmenou. Autorita učiteľa prevyšuje nad autoritou rodičov (Vágnerová, 2008).

Škola, ktorá sa okrem rodiny taktiež podieľa na socializácii dieťaťa má svoje socializačné požiadavky. Medzi tieto požiadavky zaraďujeme také, ktoré dieťaťu umožňujú primeranú orientáciu v tomto prostredí, dieťa si osvojí také spôsoby sociálneho správania sa, že je schopné a dokáže sa prispôbiť škole a byť akceptovaným.

Vrstovnícka skupina má významné postavenie v tomto období vývinu dieťaťa. Dieťa sa učí rôznym spôsobom sociálnej interakcie, komunikácii, spolupráci, tlmeniu agresivity apod. Najmä po ôsmom veku dieťa má dieťa silnú potrebu patriť do skupiny spolužiakov alebo vrstovníkov.

Učiteľ má najmä v prvých dvoch rokoch školskej dochádzky dôležité postavenie. Učiteľ je pre dieťa veľmi silnou autoritou. Učiteľova autorita prevyšuje autoritu rodičov. Typický prejav správania sa dieťaťa je žalovanie učiteľovi. Toto obdobie prestáva okolo deviateho roku života dieťaťa. Vtedy nastupuje prejavovanie spolupatričnosti k vrstovníkom. Vo štvrtom a piatom ročníku začína prevažovať autorita skupiny (Jakabčic, 2002).

1.3. Osobnosť dieťaťa v mladšom školskom veku

Vplyvom vonkajších a vnútorných podmienok sa osobnosť dieťaťa formuje a vyvíja. Rozvíja sa temperament, záujmy, charakter a schopnosti.

Sebauvedomenie

Pri vstupe do školy má dieťa vedomie vlastného ja. Toto vedomie ešte nevyplýva z vlastného hodnotenia dieťaťa, ale z hodnotenia napríklad učiteľom, rodičmi, rovesníkmi. Hodnotenie sa postupne mení na sebahodnotenie. Dieťa je nekritické a ešte nedokáže korigovať a diferencovať názory iných ľudí. Vytvára si vzťah k sebe, nastupuje sebavedomie a sebadôvera. Neskôr sa dieťa porovnáva s ostatnými ľuďmi, lebo už má skúsenosti so sebou samým. Označujeme to termínom seba socializácia, kde si dieťa vytvára určitú teóriu o sebe. Táto telia je neskôr základom chápania jeho vlastnej identity. V tomto období sebauvedomenia, si dieťa predstavuje, aké by chcelo byť a porovnáva tak svoje vnímanie ja s ideálnym ja.

Schopnosti

Pre vývin inteligencie dieťaťa trvá ešte stále senzitívne obdobie. Aj naďalej sa rozvíjajú intelektové schopnosti, výtvarné, literárne a aj hudobné. Učebná činnosť, ktorá je pre deti v tomto období nevyhnutná rozvíja všetky spomenuté schopnosti.

Temperament

V tomto veku dieťaťa je už temperament značne prekrytý vplyvmi prostredia a nervové vlastnosti tvoria fenotyp, ktorý prekrýva vrodenný nervový typ ktorý nazývame genotyp. Učitelia, vychovávatelia a rodičia by mali poznať typy a vlastnosti temperamentu dieťaťa, ktorých prostredníctvom vedia, ako je potrebné k deťom určitého temperamentu pristupovať.

Charakter

V tomto období sa formujú charakterové vlastnosti. Dieťa morálne hodnoty chápe a je schopné posúdiť správnosť svojho konania. Postoje k sebe a iným sa formujú a vzťah k rodičom je dobrý.

Záujmy

V tomto veku závisí rozvoj záujmov od schopností - vlôh a podmienok prostredia. Deti už zaujíma oveľa viac výsledok a výtvor, ktorý v záujmovej činnosti

vzniká. Na začiatku obdobia mladšieho školského veku deti prejavujú záujem o rozprávky, riekanky a o knihy o prírode a zvieratách. Na konci tohto obdobia majú záujem o čítanie poviedok zo života detí (Končeková, 2010).

1.4. Dieťa s narušenou komunikačnou schopnosťou

Komunikačná schopnosť jednotlivca je narušená vtedy, ak niektorá rovina jazykových prejavov pôsobí vzhľadom ku komunikačnému zámeru jednotlivca interferenčne. Môže ísť o foneticko-fonologickú, morfológickú, syntaktickú, pragmatickú a lexikálnu rovinu. Narušená komunikačná schopnosť môže mať verbálnu aj neverbálnu formu, hovorenú taktiež i grafickú formu interindividuálnej komunikácie.

Narušená komunikačná schopnosť (ďalej NKS) sa môže prejavovať ako chyba reči, ktorá je vrodenná a ako porucha reči, ktorá je získaná. Môže sa premietiť do sféry symbolických a nesymbolických procesov, pričom v oboch prípadoch sa prejavuje v zvukovej i nezvukovej dimenzii. V celkovom klinickom obraze môže dominovať, znamená to, že môže byť hlavným symptómom, alebo môže byť symptómom iného, dominujúceho postihnutia, narušenia alebo ochorenia. Narušenie komunikačnej schopnosti sa prejavuje ako vrodenná získaná chyba reči. Ak aplikujeme symptomatické hľadisko, je triedenie takéto: vývinová bezrečnosť (afázia); získaná neurotická bezrečnosť (mutizmus, surdomutizmus, elektívny mutizmus); narušenie zvuku reči (fúňavosť, palatolália); narušenie plynulosti reči (zajakavosť, brblavosť); narušenie článkovania (dyslália, dysartria); narušenie grafickej podoby reči (dysgrafia, dyslexia, dyskalkúlia); symptomatické poruchy reči; poruchy hlasu; kombinované chyby a poruchy reči (Lechta, 1990).

Pracujeme so žiakmi s narušenou komunikačnou schopnosťou, preto si podrobnejšie priblížime tie, ktoré sa vyskytujú v našej výskumnej skupine. Zaoberáme sa dysláliou, dysfáziou, zajakavosťou a špecifickými poruchami učenia a správania.

Dyslália

Dyslália sa z porúch reči vyskytuje najčastejšie. Ide tu o poruchu výslovnosti a neschopnosť používať v reči jednotlivé hlásky alebo skupiny hlások podľa noriem daného jazyka (Lechta, Králiková 2011). Z etiologického hľadiska tu zaraďujeme

poruchu LMD, nedostatky v rozvoji rozumových schopností, narušené sluchové alebo zrakové vnímanie (Kutáľková, 2005). Dysláliu triedime podľa rozsahu na:

- dysláliu universalis – je úplne nezrozumiteľná reč,
- dysláliu multiplex – rozsah chybných výslovností je menší a reč je zrozumiteľná,
- parciálnu dysláliu – ktorá sa týka jednej alebo niekoľkých hlások (Škodová, Jedlička a kol., 2003).

Poruchy výslovnosti – dyslália, sa prejavuje tromi spôsobmi:

- ak dieťa niektorú hlásku vynecháva, napr. motýľ - otýľ alebo klapka - kapka – mogilálie (Hartl, Hartlová, 2000)
- ak dieťa zamieňa hlásku za inú hlásku – paralálie
- ak dieťa tvorí určité hlásky nesprávnym spôsobom – táto porucha

výslovnosti sa označuje príponou – ismus (Lechta, 2002).

Zajakavosť

Zajakavosť – balbuties patrí k najťažším druhom NKS. Aj keď ide primárne o narušenie nesymbolických procesov, vlastne narušenie plynulosti hovorenia, vzápätí sa prejaví aj na symbolických procesoch. Zajakavosť pokladáme za syndróm komplexného narušenia koordinácie orgánov participujúcich na hovorení, ktorý sa prejavuje charakteristickým (klonickým, tonickým) prerušovaním plynulosti procesu hovorenia (Lechta, 2002).

Etiológia:

- orgánovo podmienená porucha plynulosti (poškodenie mozgu atď.)
- sekundárna neurotická nadstavba- zajakavosť vzniká na primárne predpozičnom základe a na báze orgánového poškodenia
- zajakavosť vznikajúca primárne ako neuróza

Rozsah príčin zajakavosti je extrémne široký. Patrí tu najmä dedičnosť, škola, Rodinné prostredie, psychotrauma, úraz, napodobňovanie, orgánové príčiny.

Symptómy zajakavosti:

- foneticko-fonologická rovina – ťažkosti s článkovaním reči

- lexikálno-sémantická rovina
- morfológicko-syntaktická rovina – dieťa sa usiluje o čo najkratšie vety
- pragmatická rovina – dieťa má narušené verbálne správanie, usiluje sa vyhnúť verbálnej komunikácii a má problémy s nadviazaním a udržiavaním rozhovoru (Lechta a kol., 2002).

Dysfázia

Dysfáziu charakterizujeme ako narušený vývin reči (ďalej NVR). Pri dysfázii môže ísť o vývin bezrečovosti ako vedľajšieho príznaku (DMO, pri mentálnej retardácii) alebo o vývinovú bezrečovosť ako hlavný príznak (patológia sociálneho prostredia, LMD. Nejde tu nielen o oneskorený vývin reči, ale najmä o chybný a poruchový.

Príčinou NKS sú rôzne negatívne vplyvy prostredia, ťažké prípady patológie neuroefektorov, patológia receptorov, dostredivých a odstredivých nervových dráh.

Ku konkrétnym príčinám dysfázie patria dedičnosť, pôrodné poškodenia, komplikácie počas gravidity, patológia prostredia a poruchy metabolizmu.

NVR triedime z hľadiska priebehu na:

- oneskorený vývin reči- ako je dedičnosť a negatívne výchovné vplyvy;
- obmedzený vývin reči – prejavuje sa pri mentálnej retardácii, pri ťažších poruchách sluchu a pri patológii sociálneho prostredia;
- prerušený vývin reči – prejavuje sa po úrazoch, duševných ochoreniach a ťažkých psychických traumách;
- odchýlený vývin reči – sa prejavuje u detí s ťažkým rázštepom podnebia.

Symptomatológia sa prejavuje:

- v morfológicko-syntaktickej rovine – ktorá je jedným z najpresnejších indikátorov NVR. Poškodený je celkový vývin gramatickej stránky verbálnych prejavov;
- v lexikálno - sématickej rovine – v tejto oblasti je narušenie vývinu reči veľmi ťažké, hlavne pri bezrečovosti. Je tu veľká prevaha pasívnej slovnej zásoby nad aktívnou;
- v foneticko - fonologickej rovine – NVR sa v tejto rovine pomerne dlho prejavuje aj v ľahších prípadoch (Sovák, 1971).

Špecifické poruchy učenia

Špecifické poruchy učenia (ďalej ŠPU) sa neprejavujú len v oblasti, kde je defekt najvýraznejší, ale súčasne sa môžu objaviť poruchy reči, pravoľavej orientácie, veľmi častá je aj narušená úroveň sluchového a zrakového vnímania (Zelinková, 1994).

Poruchy učenia sa prejavujú u detí ťažkosťami v osvojení si používania jazyka, čítanej a písanej reči, pri manipulácii s grafickými, matematickými alebo múzickými symbolmi a pri používaní pravopisných a gramatických tvarov.

ŠPU sa častým precvičovaním a opakovaním neodstránia a tak spôsobujú ťažkosti v školskej úspešnosti dieťaťa. Najčastejšie sa uvádzajú ako príčiny odchýlky v stavbe a najmä vo funkcii centrálného nervového systému (ďalej CNS), ktoré sú spôsobené zdedenými, vrodenými alebo získanými faktormi počas pôrodu alebo krátko po pôrode. Ide tu o malé narušenie CNS a mozgu, ktoré sa neskôr javia ako funkčné poruchy. Príčinou odchýlky (deviácie) je najčastejšie porucha tehotenstva, fajčenie, porucha výživy tehotnej ženy, nadmerné pitie kávy, drobné úrazy alebo choroba v tehotenstve. Príčinou ŠPU môžu byť aj ochorenia krátko po narodení, pri úrazoch dieťaťa ale aj u predčasne narodených detí. Porucha pozornosti (ďalej ADHD) je diagnóza, prostredníctvom ktorej sa tiež prejavujú poruchy učenia.

Poruchy učenia môžeme deliť do dvoch skupín a to na poruchy symbolických funkcií a na poruchy praktických schopností a zručností.

So súvislosťou s poruchami učenia uvádzame vývinové poruchy:

- dyslexia – poruchy čítania,
- dysgrafia – poruchy písania,
- dysortografia – poruchy pravopisu,
- dyskalkúlia – poruchy počítania,
- dysmúzia – poruchy hudobných schopností,
- dysfázia – poruchy vývinu hovorenej reči (Vašek, 2007).

Dyslexia

Pri dyslexii ide o poruchu čítania. Dieťa nerozoznáva slabiky, nerozoznáva konce a začiatky slov, robí veľké chyby v čítaní a podstatne je oneskorené v dosiahnutí úrovne čitateľských zručností. Dyslexia sa najčastejšie prejavuje u dieťaťa ak:

- dieťa nedokáže čítať text správne, nevie čo číta, textu vôbec nerozumie ak ho počuje od niekoho iného;
- zamieňa si písmená v slovách a slová vo vetách napr. b - d, a - o, u - v;
- písmená číta dieťa zrkadlovo, nedokáže sa orientovať na stránke ani na riadku;
- dieťa si domýšľa text a pomaly slabikuje;
- má problém s rozložením daného slova na hlásky a slabiky, zamieňa si podobné; slová s jedným rozdielnym písmenom (lak – tak).

Pri dyslexii rozoznávame tzv. P – typ a L – typ dyslexie. P – typ dyslexie je pravoohemiférový a dieťa tak číta trhane, pomaly ale častokrát presne. L – typ dyslexie je ľavoohemiférový, ktorý sa diagnostikuje vtedy, ak dieťa rýchlo číta, robí veľmi veľa chýb, ale textu ktorý číta aj rozumie.

Dysgrafia

Pri dysgrafii ide o poruchu písania. Postihuje tak úpravu písomného prejavu dieťaťa a osvojovanie si určitých písmen a spojení hlásky s písmenom. Dysgrafia sa najčastejšie prejavuje ak:

- si dieťa ťažko pamätá a napodobňuje tvary písmen, písmo je kostrbaté, nečitateľné a neúhladné,
- dieťa často vynecháva určité písmená, zamieňa si b - d, b - d - p, m - n, a - e,
- má dieťa problém s rozoznaním tlačeného a písaného písma, taktiež má narušenú koordináciu práce očí a ruky pri písaní.

Dyskalkúlia

Pri dyskalkúlii ide o poruchu uskutočňovať základné matematické úkony. Medzi najčastejšie prejavy dyskalkúlie zaradujeme:

- v oblasti aritmetiky – dieťa nepochopí pojem čísla, nedokáže chápať, písať a čítať matematické znamienka, symboly, tvarovo podobné číslice si zamieňa, v čísle poradie číslic prehadzuje, má narušenú schopnosť uskutočňovať sčítanie, odčítanie násobenie a delenie.
- V oblasti geometrie – dieťa nie je schopné rozlišovať geometrické tvary, nevie rysovať a následne používať rysovacie pomôcky, dieťa nie je schopné z geometrických tvarov skladať puzzle (Zelinková, 1994).

Porucha aktivity a pozornosti (ADHD)

K najčastejšiemu dôsledku poškodenia mozgu a CNS patrí porucha pozornosti. Existuje veľa druhov porúch pozornosti:

- porucha aktivity a pozornosti (ADHD),
- porucha pozornosti bez hyperaktivity (ADD),
- kombinovaný typ.

Deti s ADHD sú hyperaktívne, impulzívne, majú nadbytočnosť telesných pohybov. Prejavuje sa u nich porucha percepcie (vnímania), majú nedostatočné uvedomovanie si a kontrolu tela taktiež sú niekedy neobratné. Sú emocionálne labilní, agresívni, v správaní impulzívni a majú sklon k podvádzaniu. Prejavujú sa u nich poruchy učenia, majú sklon k chaosu a nemajú v práci systém.

Z dôsledku týchto príčin deti zlyhávajú v škole. Deťom, pre ktoré je charakteristická impulzivita a nesústredenosť, pripadajú školské úlohy náročné a obtiažne (Thorová, 2006).

2. UČENIE

Hlavným druhom činnosti dieťaťa po vstupe do školy je učenie. Pre ďalší život dieťaťa predstavuje učenie získavanie vedomostí, návykov a spôsobilostí.

Najskôr dieťa zaujíma samotný proces učenia bez ohľadu na jeho cieľ a tak získava vedomosti. Všetky úlohy plní svedomito a snaživo. Neskôr je však už zaujatý metódami učenia a prejavuje záujem o vnútorný obsah osvojovania si vedomostí.

Pre dieťa je dôležitý zážitok úspechu v škole. Ak je dieťa neustále neúspešné a zle hodnotené, má to na neho zlý vplyv. Preto je nesmierne dôležité aby učiteľ dieťa pri učení neustále podporoval, povzbudzoval ho a poskytol mu všestrannú pomoc. Aj pri malých úspechoch dieťaťa je dobré ak ho učiteľ kladne hodnotí a dbá na to, aby dieťa nestratilo sebadôveru a motiváciu do učenia (Končeková, 2010).

2.1. Druhy učenia

V literatúre sa stretávame s rôznymi druhmi učenia. Medzi druhy učenia patrí pamäťové učenie tzv. memorovanie, kde pri riešení úloh v praktickom živote je riešenie úlohy a použitie vedomostí; podmieňovanie; verbálne učenie; percepčno – motorické učenie; riešenie problému a pojmové učenie.

Percepčno – motorické učenie

Percepčno – motorické učenie patrí k základným druhom učenia. Ide tu o motorické odpovede, ktoré sa v súvislosti s motorickými javmi osvojujú. V tomto učení tu ide aj o integrovanú funkciu a dynamickú jednotu všetkých zložiek a nielen o mechanické pospájanie jednotlivých pohybových prvkov. Tento druh učenia má v súčasnosti veľký význam.

Podmieňovanie

Podstatou učenia podmieňovaním je utváranie podmienených reflexov. Ak sa podmienené podnety spájajú posilňovaním a spevňujú utvárajúce sa dočasné spoje, tak práve vtedy vznikajú dočasné nervové spoje. Učenie podmieňovaním sa delí na klasické – pavlovovské a inštrumentálne – skinnerovské.

Riešenie problému

Riešenie problému sa považuje za druh učenia. Každý úspešný pokus, ktorý vyrieši problém, vedie k zmene a modifikácii správania sa učiaceho jednotlivca. Medzi najčastejšie uvádzané riešenia problému patria: stav neistoty; hľadanie faktov a formulácia hypotézy; identifikácia problému, ktorý sa má riešiť; aplikácia a dokazovanie správneho riešenia; overovanie alebo preformulácia hypotézy.

Verbálne učenie

Verbálne učenie je najrozšírenejším druhom učenia. Pri verbálnom učení si dieťa osvojuje sled odpovedí, ktorý má slovný a verbálny charakter. Najdôležitejšou charakteristikou je utváranie medzislovných asociatívnych spojov. Memorovanie má pri verbálnom učení veľký význam (Trubíniová a kol., 2007).

2.2.Zákony učenia

Ak učiteľ a žiak rešpektuje a pozná zákony alebo pravidlá učenia, vtedy je vyučovanie úspešné. Medzi zákony učenia zaradujeme:

- zákon motivácie
- zákon spätnej informácie
- zákon transferu
- zákon opakovania

Zákon motivácie

Motivácia je nevyhnutná aby dieťa podalo v učení výkon. Bez motivácie sa školské prostredie nezaobíde. Schopnosť učiť sa a motivácia tvoria podstatu učenia. Motivácia môže byť vnútorná a vonkajšia. Pri vnútornej motivácii sa dieťa chce učiť alebo niečo robiť z vlastného presvedčenia. Ak ide o vonkajšiu motiváciu, pri nej sa dieťa neučí z vlastného presvedčenia ale len pod vplyvom vonkajších podnetov. Väčšinou však v školách prevláda vonkajšia motivácia nad vnútornou. A práve preto je dôležitá pri vonkajšej motivácii neustála pochvala a povzbudzovanie prostredníctvom ktorého sa premení na vnútornú motiváciu.

Zákon spätnej informácie

Informácie o svojom výkone čiže spätnú väzbu získava dieťa prostredníctvom seba samého alebo na základe sebakontroly. Taktiež prostredníctvom vonkajšieho okolia, kde zaraďujeme učiteľku, rodičov a spolužiakov.

Spätaná väzba má umožniť priebežnú kontrolu činnosti a nie iba informáciu o správnosti alebo nesprávnosti výsledku. Veľký význam majú aj čiastkové úlohy, ktorých kontrola je nesmierne dôležitá. Pri čiastkových úlohách dieťa – žiak aj učiteľka získavajú informácie o správnosti činností, primeranosti a aj o spôsobe postupu (Petlák, 2004).

Zákon transferu

V psychologickej literatúre sa chápe transfer ako proces kde najskôr naučené formy správania, čiže vedomosti a zručnosti vplývajú na učenie sa iným formám správania.

Poznáme transfer špecifický a nešpecifický. Špecifický transfer, ktorý je pozitívny, využíva výsledok predchádzajúceho učenia na nasledujúce učenie. Nešpecifický transfer je negatívny, ide tu o prenos spôsobilostí z určitej situácie na inú situáciu, s ktorou súvisí. Nešpecifický transfer má v učení veľký význam lebo sa týka faktorov ako sú napríklad spôsoby riešenia úloh, metódy a techniky učenia.

Zákon opakovania

Opakovanie by nemalo byť mechanickým bifľovaním ale aktívnym procesom pri učení. Pri opakovaní je dôležitá motivácia, dôsledok, transfer, aktívna účasť najvyšších psychických funkcií pomocou ktorých sa môže objaviť princíp riešenia úlohy (Trubíniová a kol., 2007).

2.3. Metódy výchovného pôsobenia

Vo výchove sa pod pojmom metóda chápe „zámerné a cieľavedomé uplatňovanie určitých spôsobov, postupov a metodík výchovného pôsobenia. Podľa toho, čím sa pôsobí, rozoznávame metódy: slovné – objasňovanie, presvedčovanie,

vsugerovanie; názorné - príkladovanie, činnostno-praktické cvičenie“ (Ďurič, Grác, Štefanovič, 1991, s. 190).

Hodnotiacimi metódami, ktorými sú odmena a trest, pôsobíme na dieťa priamymi alebo nepriamymi výsledkami jeho činnosti. Vo výchove majú inhibičný a stimulačný účinok. Základnou úlohou metód výchovného pôsobenia je vytvárať vzťah (Kratochvílová a kol., 2007).

Metóda objasňovania

Metóda objasňovania alebo klarifikácie je metóda výchovného pôsobenia, ktorej dôsledkom je vznik psychickej kvality v podobe názoru, vyplývajúceho zo získaných vedomostí (Ďurič, Grác, Štefanovič, 1991).

V metodike sa pracuje so základnými pojmi, ktorými sú argument a téza. Základom alebo východiskom je téza a zdôvodňovanie platnosti tohto základu je argument (Kratochvílová a kol., 2007).

Metóda presvedčovania

Metóda presvedčovania alebo persuázia je ovplyvňovanie, pri ktorom sa dieťa vplyvom učiteľa dobrovoľne a zúčastnene uisťuje o odôvodnenosti nejakého stanoviska (Ďurič, Grác, Štefanovič, 1991).

Metóda príkladovania

Prostriedok i metódu medziľudského ovplyvňovania človeka človekom môžeme chápať ako príklad. Ak určitá činnosť jednej osoby navodzuje u druhej osoby následné správanie, hovoríme o príklade v podobe prostriedku ovplyvňovania. Jedná sa tu o dvoch činiteľov a to nositeľa určitého vzorca správania a subjekt, ktorý je vzorovou činnosťou ovplyvnený.

Metóda výchovných cvičení

Výchovno-vzdelávací proces zohráva dôležitú úlohu pri metóde výchovných cvičení. Vo vzdelávacom cvičení je opakovaním dôležitý prostriedok uskutočňovania metódy. Utvorenie praktických skúseností je zasa dôležité vo výchovnom cvičení. Optimálny priestor na konfrontačnú praktickú činnosť človeka je jednou zo základných

podmienok cvičenia. Cieľom výchovného cvičenia je pripravenosť dieťaťa vykonávať určitú činnosť na základe praktickej skúsenosti a motivácia (Kratochvílová a kol., 2007).

3. HRA

V mladšom školskom veku je hra nevyhnutná pre zdravý vývin osobnosti a preto musíme pre ňu vytvoriť aj vhodné podmienky (Končeková, 2010).

Hra „predstavuje jednu zo základných foriem ľudskej činnosti spolu s učením a prácou“ (Svetlíková, 2005, s. 60).

Reichelová (2010) vrdí, že hra je základnou činnosťou detí a keď je od istého momentu spôsobilé dieťa svoje predstavy a fantáziu využívať, hra sa pre neho stáva symbolickou rečou, ktorá mu umožňuje vyjadrovať pohnútky a myšlienky.

Hra je „dobrovoľná činnosť, ktorá je vykonávaná uprostred pevne stanovených časových a priestorových hraníc, podľa dobrovoľne prijatých, ale bezpodmienečne záväzných pravidiel. Svoj cieľ má v sebe samej a je doprevádzaná pocitom napätia a radosti a vedomím „iného bytia“, než je všedný život“ (Filosofický slovník, 1995, s. 182).

Niektoré definície uvádzajú porovnanie hry a práce. „Hra detí a dospelých v širokom zmysle je konanie, ktoré nesleduje žiaden určitý účel, vychádzajúci nad bezprostrednú radosť z hry“ (Schmidbauer, 1994, s.55). El'konin (1983) z psychologického hľadiska tento pojem hra analyzuje a tvrdí, že má základný a prenesený význam. V základnom význame sa používa vo význame zábavy alebo prednesenia hudobného diela a v prenesenom význame pretvarovať sa „hrať komédiu“.

V hre je v popredí najmä sloboda, nezávislosť a samostatnosť. Deti musíme hrám učiť aj napriek tomu, ak je hra slobodná a spontánna činnosť. Podľa Boreckého (in Svetlíková, 1998) majú veľký význam tieto črty hry:

- hra dáva pocit slobody
- ku hre patrí hračka
- hranie hry je zmysluplné
- hra je charakteristická fenoménom hrového zdvojovania
- v hre prežívame špecifický čas hry
- pravidlá hry nie sú nevyhnutnou podmienkou, neobmedzujú ale umožňujú hru
- hra je samoučelná
- hranice priestoru neprežívame ako obmedzenie.

Svetlíková (1998) po posúdení cieľov hry a čiastkových významov uvádza štyri

základné funkcie hry: terapeutickú, diagnostickú, výchovnú a zábavno-rekreačnú.

Hra rozvíja vnímanie, fantáziu, tvorivosť, pomáha prekonávať strach, úzkosť, umožňuje vytvoriť väčšiu sebarealizáciu, zlepšuje komunikáciu medzi ľuďmi a taktiež pomáha riešiť spoločenské problémy a konflikty (Fülopová, Zelinová, 2003).

3.1. Klasifikácia hier a hrových činností

Klasifikácia je podľa istého zvoleného hľadiska metóda hodnotenia, triedenia a posudzovania určitých predmetov a javov. Môžeme sa o nich dozvedieť viac, ak čím viac poznáme takéto hľadiská a následne vieme podľa nich triediť objekty skúmania. Metóda hlbšieho poznania hier, špecifiká hier, ich prostredníctvom možné kvalifikované použitie predstavuje pojem klasifikácia.

Borecký (in Svetlíková, 2005) schému Rogera Calloisa považuje za jednu z najšľastnejších klasifikačných schém, ktorý triedi hry podľa ich vnútorného zmyslu a povahy do štyroch skupín. Tieto skupiny si priblížime:

- Agonálne hry, ktoré sú založené na princípe súperenia a boja. Zmyslom týchto hier je na základne obratnosti a úsilia dosiahnutie víťazstva.
- Aleatorické hry, ktorých zmyslom je výzva osudu. Ich obsahom je prvok šťastia a náhody.
- Mimetické hry, ktorých zmyslom iluzívne napodobňovanie a fantazijné zdvojovanie prehrávanie skutočností.
- Vertigonálne hry vnášajú na princípe závrate do bdelého vedomia znätok a paniku a tak ohrozujú fyzickú rovnováhu.

3.2. Hra vo výchove

Zelina (1993) chápe pojem výchova ako široký termín, ktorého súčasťou je aj vzdelávanie. Výchovu definuje v užšom slova zmysle ako zdokonaľovanie rozvíjanie psychických procesov, pozitívnych črt, funkcií a vlastností osobnosti. Výchova má dôležitú úlohu, ktorej výsledkom je, aby sama osobnosť bola schopná a pripravená na vlastný rozvoj a tvorbu žiaka.

Výchova je „zámerné pôsobenie, cieľom ktorého je formovanie a rozvíjanie osobnosti v súlade s určitým výchovným cieľom“ (Ďurič, a kol., 1997, s. 414).

Hra má veľký význam pre spoločenský i vnútorný život osobnosti (Svetlíková, 2005).

Kognitívny rozvoj a hra

V oblasti kognitivizácie ide o rozvíjanie poznávacích funkcií. Jej cieľom je dieťa naučiť vnímať, poznávať, myslieť a taktiež riešiť problémy (Zelina, 1996).

Vzťah kognitivizácie a hry má tri hlavné roviny:

- hra ako široko poňaté učenie
- rozvoj jednotlivých funkcií
- vytváranie podpornej a uľahčujúcej atmosféry pri učení

Pre kognitívny vývin a učenie sa považuje detská hra za nevyhnutnú (Svetlíková, 2005).

Smilanský (in Caster, 1984) spomína štyri kategórie kognitívnych hier:

- funkčná hra – pri ktorej dieťa manipuluje s predmetmi, napodobňuje a skúma jeho okolie
- konštruktívna hra – táto hra je rozšírením funkčnej hry, deti začínajú tvoriť a zvyšujú schopnosť koncentrácie
- dramatická hra – deti reálne objekty nahrádzajú rekvizitami a tým im dovoľuje rozvíjať tvorivosť
- hry s pravidlami – pri ktorých podporujú deti v akceptovaní pravidiel hry (in Svetlíková 2005).

V didaktických hrách sa rozvoj kognitívnych procesov a hra navzájom dopĺňajú. Cieľom didaktických hier je zatriediť a poskytnúť pomocou hry určité informácie a vedomosti.

Nonkognitívny rozvoj a hra

Zelina (1993) rozlišuje nonkognitívne - mimopoznávacie funkcie na kognitivizáciu, emocionalizáciu, socializáciu, motiváciu, axiologizáciu a kreativizáciu. Do nonkognitívnych funkcií zaraďuje Zelina (1993) aj kognitivizáciu, ktorej cieľom je naučiť dieťa myslieť.

Emocionalizácia a hra

Cieľom emocionalizácie je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre prežívanie a cítenie (Svetlíková, Fülöpová, Alberty, 1998).

Cieľom hier na rozvoj emocionality je:

- identifikácia vlastných pocitov
- ovládanie pocitov súčasťou rozvoja emocionality
- pozitívne hodnotenie ostatných detí a seba
- schopnosť verbálne a neverbálne vyjadriť pocity.

Emócie aktivizujú alebo deaktivizujú správanie osobnosti. Človek v emóciách prežíva svoj vzťah k skutočnosti (Fülöpová, Zelinová, 2003).

Motivácia a hra

Na všetko to, čo prežívame a všetko po čom túžime, k čomu máme odpor a všetko čo sa snažíme dosiahnuť je motivácia (Ďurič a kol., 1997).

Hra má v sebe vysokú motivačnú silu. Je charakteristická vnútornou motiváciou. V hre sa objavujú nové a zaujímavé prvky a taktiež si umožňuje overiť vlastné sily a schopnosti a tým získať sociálne skúsenosti, ktoré sú pozitívne. V detstve sa motivácia hrou prejavuje najsilnejšie. Plnenie hrovej úlohy je emocionálne prítlačivé a následne má stimulujúci vplyv. Posilňuje sa tak snaha a vôľa hru dokončiť. Prostredníctvom hry sa prekoná sklon k pasivite (Svetlíková, 2005).

Socializácia a hra

Cieľom socializácie je z hľadiska výchovy človeka naučiť žiť s inými ľuďmi, naučiť človeka komunikovať a vytvárať progresívne medziľudské vzťahy (Zelina 1993). Hra v socializácii pomáha porozumieť okoliu, prispôbiť sa mu, overovať si

rôzne formy správania, korigovať a experimentovať. Hra predstavuje školu uvedomelého správania.

V socializácii majú svoje miesto hry s pravidlami. Pravidlá predstavujú zjednodušené modely spoločenských situácií. Pravidlá brzdia najmä v agonálnych hrách agresiu, nepriateľstvo a následne regulujú správanie.

Podobne veľký záujem je o hry s prvkami prosociálneho správania. Sú to väčšinou hry zamerané na pomoc, schopnosť podeliť sa, spoluprácu, vytvárať kompromisy.

Hry, ktoré pomáhajú zistiť možnosti, ktoré podporujú pochopenie konfliktov a tvorivé riešenie nazývame simulačné alebo situačné hry.

Do socializácie patria aj komunikačné a rečové hry. Ich cieľom je naučiť citlivo vnímať a odlišne reagovať, rozšíriť výrazové možnosti, vhodne rozvíjať sociálnu interakciu a taktiež obohatiť repertoár komunikačných foriem hráča.

Axiologizácia a hra

Axiologizácia sa prostredníctvom hry opiera o predpoklad, že aj spoločenské normy a zvyklosti sú obsiahnuté v hrách. Tieto spoločenské normy a zvyklosti sú v zjednodušenej podobe zakonponované v pravidlách hier. Prostredníctvom hry sa dieťa dostáva k prameňom morálky. Hrová spolupráca nie je možná bez dodržiavania dohodnutých pravidiel. Deti chcú niekedy nie celkom čistými prostriedkami získať víťazstvo a v takomto prípade treba hru citlivo usmerňovať. Je dôležité pri hre deťom neustále opakovať a vysvetľovať, že očakávame poctivú hru a čestný boj. Dobrá snaha, obetavosť má veľkú cenu. Pri hre pomáha aj povzbudzovanie a kladné hodnotenie rovnako ako víťazov aj porazených (Svetlíková, 2005).

Kreativizácia a hra

Tvorivosť je vlastnosť osobnosti, ktorú má každý človek vo väčšej alebo menšej miere. Je možné ju rozvíjať v každej činnosti a u každého človeka. Pre výchovu detí má tvorivosť významné postavenie. Situácie, pri ktorých sme nútení neustále hodnotiť a tvorivo regovať, zažívame každý deň. Odmalička sa musíme na tieto situácie pripravovať. Deti v procese vzdelávania často získavajú hotové fakty prostredníctvom ktorých nič nemusia objavovať a tvorivo myslieť. Rozvoj tvorivého myslenia u detí je

efektívne ak im dáme voľný priestor na fantáziu, originalitu a vytvoríme vhodné prostredie a atmosféru (Fülöpová, Zelinová 2003).

Tvorivosť a hra majú spoločné znaky, ktoré sa navzájom dopĺňajú. Rozdiel medzi tvorivosťou a hrou je v ich cieľoch. Pri hre ide o hranie sa a pri tvorivých činnostiach ide o vytvorenie užitočnej hodnoty (Svetlíková, 1998).

Hra a učenie

Pri hre má pedagóg možnosť odhadnúť schopnosti dieťaťa a porovnávať veľkosti, farby, tvary priradovať, využívať skúsenosti, obmieňať ich pri riešení nových problémov a rozpoznávať symboly a predmety.

Pozorovanie hry dieťaťa nám pomáha sledovať, ako dieťa využíva reč ako jeden z hlavných prostriedkov vyjadrujúcich myšlienku. Každá hra má svoje špecifiká, ktoré následne ovplyvňujú aj jej charakter. Ak u dieťaťa chceme sledovať určité konkrétne reakcie musíme zvoliť taký typ hry, v ktorej sa tieto reakcie môžu prejaviť. Hra a učenie sa navzájom prelínajú a dieťa začína činnosť vnímať ako niečo, z čoho má určitý prospech a vidí spojenie medzi príčinou a následkom (Svetlíková, 2005).

4. DIDAKTICKÁ HRA

Didaktická hra umožňuje dieťaťu preniesť sa z fantázií do takých situácií, v ktorých môže plnohodnotne uplatniť svoje nadobudnuté schopnosti a poznatky (Svetlíková, 2005).

Cieľom didaktickej hry je deťom poskytnúť určité vedomosti a poznatky prostredníctvom hry (Trubíniová a kol., 2007). Pomocou hry rozvíjame u detí tvorivosť, samostatnosť a aktivitu (Petlák, 2004).

Na nedirektívne podporenie učenia sú didaktické hry najvodnejšie, prostredníctvom ktorých podporujú a pripravujú prechod hry k učeniu (Svetlíková, 2005). Určité hry učia deti rýchlo myslieť, kombinovať, orientovať sa v prestore, dávať určité poznatky do súvisu a samostatne organizovať. Každá hra si vyžaduje určité správanie, ktoré vždy určujú pravidlá. Pomocou hier s pravidlami sa deti učia zladit' svoje záujmy so záujmami iných.

Didaktické hračky sú neoddeliteľnou súčasťou didaktickej hry. Medzi ne patria názorné a konkrétne hračky. Hračka deti nabáda aby sa dopracovali k výsledku. Takéto didaktické hry rozvíjajú myslenie prostredníctvom riadenej činnosti.

V didaktickej hre má svoju prednosť stimulačný náboj, prostredníctvom ktorého dochádza k zvyšovaniu angažovanosti detí na činnostiach ktoré vykonávajú, ďalej prebúdza u detí záujem, zvyšuje ich tvorivosť a spontánnosť. Niektoré hry sa približujú modelovým situáciám z reálneho života.

V realizácii didaktickej hry má svoju dôležitosť, aby sme u detí vzbudili záujem o prácu a hru. Deti si musia k predmetu vytvorit' určitý vzťah a tak dokázat' užitosť a dôležitosť predmetu. Ak máme k práci pozitívny vzťah, ak ju vykonávame so záujmom a nadšením, je oveľa ľahšia.

Hra nie je iba motiváciou detí, hra vzbudzuje záujem u detí, pomocou hry si deti upevňujú a osvojujú učebnú látku (Fülöpová, Zelinová, 2003).

4.1.Štruktúra didaktickej hry

Podstatu štruktúry didaktickej hry tvorí:

- hrová úloha,
- hrová činnosť,

- pravidlo,
- výsledok a záver hry.

Hrová úloha je dôvod, pre ktorý didaktická hra vznikla. Prostredníctvom hrovej úlohy sa aktivizuje pozornosť, upevňujú a sprostredkujú poznatky. Hrová úloha tvorí vlastný náučný obsah didaktickej hry.

Bez hrovej činnosti sa hra nemôže pokladať za hru. Hrová činnosť z didaktickej hodiny robí hru. Záujem o hru sa u detí zvyšuje a tak vytvára ich citový postoj k hre. Hrová činnosť sa musí podriaďovať úlohe a splniť náučný cieľ hry. Taktiež musí byť zaujímavá, aby deti upútala a vzbudila v nich pozornosť a záujem o hru po celý čas.

Pravidlá hry sa používajú na splnenie hrovej úlohy. Dieťa prostredníctvom pravidiel hry vie ako má postupovať, čo má urobiť. Pravidlá hry dávajú dieťaťu presné pokyny na realizáciu hry.

Plnenie pravidiel hry aj jej riešenie, ktoré určuje hra končí výsledkom hry. Pochvala dieťaťa tu zohráva dôležitú úlohu. Pochvala je odmena za hru, je stimulom a nie cieľom (Trubíniová a kol., 2007).

4.2.Organizácia, výber hry a riadenie

Podľa toho, akú didaktickú hru chceme zvoliť, je dobré si vopred premyslieť jej obsah, miesto a metodiku prevedenia. To znamená, že musíme vedieť čo je cieľom didaktickej hry aké matierály a pomôcky pri hre použijeme, taktiež čas hry a organizáciu triedy. Nevyhnutné je určiť si, ktoré vedomosti sa v priebehu hry budú formovať. Nemali by sme zabúdať dodržiavať zásady: 1) každá hra by mala mať pevne určené pravidlá, 2) súťaženie sa nesmie otočiť na snahu zvíťaziť za každú cenu.

Didaktickou hrou dosiahneme konkrétny cieľ, pretože je to užitočná duševná a rozumová činnosť. Didaktická hra deti motivuje, fixuje nadobudnuté poznatky, obohacuje a vychováva. Všetky rozumové procesy, ako je analýza, syntéza, hodnotenie, porovnávanie a zovšeobecňovanie sa pri hre u detí rozvíjajú. Didaktická hra by mala dodržiavať určité požiadavky, ktorými sú:

- Jednoduchosť v príprave.
- Jednoduchosť pravidiel.

- Využitie didaktickej hry slúži na fixovanie poznatkov a ich precvičovanie.
- Priebeh hry má byť krátky. Ak je hra dlhá, dieťa stráca záujem o hru.
- Vhodné je, ak deti kopírujú určitú hru, ktorú už poznajú. Takouto hrou je napríklad pexeso.

Medzi didaktické hry zaraďujeme rôzne súťaže, kvízy, rozhodovacie hry (Trubíniová a kol., 2007).

4.3. Tvorivosť v didaktickej hre

V didaktickej hre má tvorivosť svoje nezastupiteľné miesto. Je dôležité, aby učiteľ u detí rozvíjal tvorivosť správnym smerom:

- Učiteľ deťom pomáha k samostatnosti, aktívnosti, podporuje zodpovednosť, aktivitu, skúma a rozvíja motiváciu dieťaťa;
- Učiteľ pomocou didaktickej hry deti učí riešiť problémy a nájsť vhodné riešenia na ich odstránenie, učí deti k sebahodnoteniu v činnosti a hre;
- Učiteľ deťom pri hre pomáha, spolupracuje s nimi a pomáha objavovať nové riešenia;
- Učiteľ podporuje a rozvíja u detí spontánne prejavy, nové nápady, myslenie, preferuje otvorenú komunikáciu;
- Učiteľ vytvorí také didaktické hry, ktoré sú pre deti vhodné pre ich ďalší rozvoj a záujmy;
- Učiteľ vytvorí u detí dôveru a otvorenosť (Zelina, Zelinová, 1990).

Je dôležité, aby sme si uvedomili, že tvorivosť v didaktickej hre u dieťaťa nerozvíjame a nedosiahneme pod určitým nátlakom a na náš príkaz. Deti sa majú pri hre a v triede cítiť bezpečne a uvoľnene, aby nepociťovali obavu z výsmechu iných detí alebo učiteľa. Deti by mali svoje myšlienky voľne vyjadrovať. Pri hre učiteľovi dávať nové nápady, pripomienky a rozvíjať tvorivosť. Ak je pri didaktickej hre tvorivý učiteľ, následne rozvíja tvorivosť u žiakov tým správnym smerom (Turek, 1997).

5. METODIKA PREDMETU SLOVENSKÝ JAZYK DRUHÉHO ROČNÍKA

Literárna výchova

Cieľom literárnej výchovy v druhom ročníku je upevniť a vytvoriť schopnosť žiakov čítať a pochopiť primerane náročné texty tak, aby čítanie bolo pre žiakov zdrojom poznatkov. Na začiatku druhého ročníka nadväzujeme na učivo prvého ročníka – odstraňujeme ťažkosti s technikou čítania a dvojité čítanie. Pre druhý ročník je východiskom plynulé čítanie jednoduchých viet. Žiak musí do obsahu preniknúť. Pri čítaní dbáme na správny slovný prízvuk. Primerané tempo je také, aby žiak stačil sledovať myšlienku. Nedovoľujeme samoučelnosť a hodnotenie výkonu podľa rýchlosti.

Ilustrácie vysvetľujú literárne javy, pomáhajú odkrývať obsahové zaujímavosti, rozvíjajú predstavivosť a fantáziu.

Metóda cvičenia a opakovania: Pri prvom čítaní sa sústreďíme na obsah, pri ďalšom pridávame úlohy. Formou otázok si overíme stupeň pochopenia.

Metódy na rozvíjanie tvorivosti a tvorivého myslenia: Žiaci vymýšľajú, dotvárajú a obmieňajú text, odpovedajú na problémy vyplývajúce z čítaného textu. Stereotypná práca orientovaná len na pamäťové osvojovanie textu a doslovné reprodukcie nerozvíja tvorivé myslenie.

Metódy nácviu tichého čítania: Je v bežnom živote najfrekventovanejšie. Čítanie iba zrakom bez pohybu rečových orgánov, ale s pochopením textu. Účinné je čítanie v riadku a v odseku.

Jazykové vyučovanie

Kladie sa dôraz na ovládanie systému jazyka. Cieľom nie sú izolované gramatické javy, ale javy istého systému. Žiaci ešte nevedia zaraďovať slová k slovným druhom.

Cieľom učiva druhého ročníka je dať reči žiakov postupne formu sposobného vyjadrovania. Osvojuje si elementárne poznatky o hláskovej, tvarovej a vetnej stavbe jazyka, o význame slov. Poznáva základné pravidlá pravopisu. Jazykové vyučovanie kladie základy správnej komunikácie, rozvíja logické myslenie. Dieťa získava zručnosť

vyjadrovať sa primerane svojmu veku, súvislo, chápať štylistickú stránku textu. Žiaci rozlišujú jednoduchú vetu a súvetie, učia sa spájať jednoduché vety do súvetia.

Dôraz sa kladie na rozlišovanie slovnej zásoby, pochopenie lexikálneho významu slova a mnohovýznamovosti slov.

Prevažnú časť učiva druhého ročníka tvorí hláskoslovie. Veľký dôraz kladieme na fonetickú stránku jazyka. Základné rozdelenie hlások – samohlásky, mäkké a tvrdé spoluhlásky. Pozornosť venujeme mäkkým slabikám di, ti, ni, li, de, te, ne, le - ich fonetickému rozboru a zdôrazneniu pravopisnej stránky (písanie d, t, n, l bez mäčkčenia). Veľká pozornosť sa venuje dvojhláskam. Učivo je náročné, žiakom treba zdôrazniť, že dvojhlásky patria do jednej slabiky, nemožno ich dvojslabične vyslovovať ani rozdeľovať.

Pri spoznávaní slovných druhov na začiatku žiakov cvičíme v triedení slov, spoznáваме rôzne tvary toho istého slova, vyhľadávame príbuzné slová a bližšie sa venujeme podstatným menám, prídavným menám a slovesám (Hirschnerová, 2006).

6. PRIESKUM ZAMERANÝ NA VYUŽITIE DIDAKTICKÝH HIER PRI OPAKOVANÍ A UPEVNŔOVANÍ UČIVA ZO SLOVENSKEHO JAZYKA 2. ROČNÍKA ŽIAKOV S NKS

V tejto časti sa venujeme prieskumu v oblasti podmienok a uplatnenia didaktickej hry pri výchove detí 2. ročníka s NKS.

Pri upevňovaní a opakovaní aktuálne preberaného učiva zo slovenského jazyka používame didaktické hry. Dodržiavame tématický plán učiva, hry aplikujeme po dohode s triednou učiteľkou.

6.1. Vymedzenie prieskumného problému

Mnohí odborníci a ich názory sa stretávajú v jednom bode, že hra je najvhodnejšou metódou získavania poznatkov o dieťati. Poskytuje komplexný obraz o prežívaní, cítení, myslení, momentálnych náladách aj o jeho schopnostiach. Dieťa prezrádza v hre veľa o svojej rodine a o sebe. Informácie, ktoré získame pozorovaním dieťaťa pri hre nám môžu pomôcť spoznať príčiny reakcií dieťaťa a určitého správania.

Použitím vhodne zvolenej didaktickej hry sme sa snažili vytvoriť také podmienky, v ktorých bolo možné sledovať reakcie detí a súčasne vplyv hry na učenie sa.

Jedným z najdôležitejších bodov diplomovej práce je presné vymedzenie prieskumného problému. Celý jej výsledok závisí od presnej formulácie. Zamerali sme sa na problematiku didaktických hier vo výchove mimo vyučovania a realizovali sme ju na Základnej škole internátnej pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou v Bratislave. Prieskumný problém je zameraný na žiakov 2. ročníka. Prieskumný problém sme definovali nasledovne:

- Aké didaktické hry sú pre deti najvhodnejšie vzhľadom na ich vek a narušené komunikačné schopnosti?
- Dokáže správne zvolená didaktická hra rozvíjať nielen kognitívne ale aj nonkognitívne funkcie?

6.2.Cieľ a úlohy prieskumu

Konečný cieľ: Ako hlavný konečný cieľ prieskumu sme si stanovili možnosti využitia didaktickej hry vyplývajúce zo schopností prieskumnej vzorky.

Ciele zamerané na jednotlivcov: Podnecovanie sebareflexie, sebaujadrenia, upevnenie znalostí z predmetu slovenský jazyk, rozvoj nonkognitívnych funkcií, rozvoj slovnej zásoby a komunikačných zručností.

Ciele zamerané na skupinu: Rozvíjanie sociálnych zručností, empatického správania, vzájomnej komunikácie, spolupatričnosti a akceptácie.

Ciele zamerané na vychovávateľa: Špecifikovať problémy v skupine, u jednotlivcov, motivovať skupinu k aktivite a spontánnosti.

Z cieľov vyplynuli úlohy:

1. Vybrať skupinu detí - žiaci 2. ročníka (4 chlapcov, 5 dievčat).
2. Vytvoriť súbor didaktických hier zameraných na opakovanie učiva zo slovenského jazyka.
3. Za rovnakých podmienok získavať údaje a vyvodit' závery poukazujúce na vhodnosť použitia didaktickej hry vo výchovnej činnosti.

6.3.Metódy prieskumu

Pre potreby práce sme v prieskume použili kvalitatívnu metódu. Pri kvalitatívnom prieskume sa používa neštruktúrované pozorovanie, ktoré má niekoľko variantov. V prvom prípade hovoríme o vzorkách udalostí, v druhom o terénnych zápisoch. Naopak, pri participačnom pozorovaní sa skúmateľ osobne zúčastňuje činností pozorovaných osôb.

Pre potreby práce sme použili participačné pozorovanie. Pozorovateľ preniká hlboko do správania a myslenia pozorovaných osôb. To, že pozorovanie je dlhodobé, spôsobuje, že osoby strácajú zábrany a správajú sa prirodzene. Pozorovanie sme uskutočnili počas realizácie hier. Výsledky sme zaznamenávali v priebehu hodín didaktických hier do vlastných pozorovacích hárkov, ktoré sme spracovali a vyhodnotili použitím systému KEMSAK, ktorý vychádza z tvorivo-humanistickej výchovy. Použitím tohto systému sme rozvíjali aj nonkognitívne (mimopoznávacie) funkcie osobnosti ako kognitivizácia (jej cieľom je človeka naučiť myslieť, poznávať a riešiť

problémy), emocionalizácia (jej cieľom je človeka naučiť rozvíjať emócie, city a prežívanie), motivácia (ktorej cieľom je rozvíjať túžby, potreby a záujmy osobnosti), socializácia (cieľom je naučiť človeka komunikovať a naučiť žiť s druhými ľuďmi), axiologizácia (jej cieľom je učiť hodnotiť a riadiť svoje správanie k cieľom a hodnotám) a kreativizácia (rozvoj tvorivosti osobnosti).

Kazuistika (prípadová štúdia) - je vedecké spracovanie vybraného konkrétneho prípadu. Hlavným cieľom kazuistiky je vedecké zovšeobecnenie informácií, ktoré sme získali systematickou analýzou jednotlivých štúdií. Kazuistiku sme použili na priblíženie prehľadu, charakteristiky vývinu a aktuálneho stavu rozvoja žiakov.

Triangulácia – pre trianguláciu v kvalitatívnom prieskume je dôležité pretínanie, krížová validizácia. Na skúmanie sme použili viacero metód zberu údajov: participatívne pozorovanie a konzultácie s triednym učiteľom.

Metódu výchovného pôsobenia ako napríklad slovné a názorné sme použili pri realizácii našich cieľov. Kládli sme dôraz na hodnotiace metódy, ku ktorým patrí odmena a trest. Používali sme iba odmenu a trestom sme sa vyhýbali. V priebehu hry sme žiakov neustále chválili a povzbudzovali. A tým, že sa žiaci niečo naučili dostali odmenu – pochvalu.

Pri maľovanom čítaní sme využívali dialogickú metódu, ktorej podstatou je pocit vnútorného uspokojenia. Keď žiak dobre odpovedal, ihneď sme ho pochválili. Dialogická metóda má pozitíva v tom, že vytvára aplikované možnosti, má okamžitú spätnú väzbu, prispôsobuje svoje tempo možnostiam žiakov, poskytuje žiakom možnosť kontroly a opravy, žiakov zapája aktívne do procesu, a taktiež demonštruje úspech.

V priebehu didaktických hier sme zriedkavo pôsobili na žiakov iba jednou metódou a preto výsledky výchovného pôsobenia mali komplexnejšiu podobu.

Ako materiál sme použili predtlačný text s obrázkami a medzi pomôcky, ktoré sme využívali patrili farbičky, ceruzy, nožnice a lepidlo.

6.4.Organizácia a priebeh prieskumu

Priebeh a čas trvania hodiny spočíval v tom, že na hodinu sme si pripravili dve didaktické hry. Hlavnú hru na opakovanie aktuálne preberaného učiva, ktorá mala trvanie 25-30 minút, a doplnujúcu didaktickú hru, pomocou ktorej sme zmysluplne

využili voľný čas. Niekedy slabší žiaci úlohu nedokončili. Pri realizácii didaktickej hry sme dbali na to, aby čas trvania nebol zbytočne dlhý. Každú zvolenú hru sme prispôbili individuálnym schopnostiam žiakov a ich pracovnému tempu. Problém pri realizácii didaktických hier robil niekedy žiakom v čase konania, a to v poslednej vyučovacej hodine, kedy boli deti častokrát unavené, smädné a dostatočná energia na ich výkon bola utlmená.

Pri organizácii prostredia sme striedali samostatnú prácu s prácou v skupine. Na začiatku hodiny sme zvyčajne pracovali spoločne. Skupinová práca viedla žiakov k tomu, aby za svoju prácu niesli zodpovednosť a navzájom si pomáhali. Dôraz sme kládli aj na dostatočne silné a ostré osvetlenie, poriadok na pracovnom stole, klud pri práci, ktoré sú z hygienického hľadiska dôležité.

Pri realizácii didaktických hier sme dodržiavali zásady vzdelávania ako zásada názornosti, zásada individuálneho prístupu a zásada uvedomelosti a aktivity.

Pri ich príprave sme sa snažili, aby hra žiakom priniesla tvorivú atmosféru a emocionálne prežívanie aby hra žiakov zmobilizovala a upútala, aby bolo učenie spojené so zábavou a radosťou, hra formovala pozitívne vzťahy v triede, zblížovala vzťahy medzi pedagógom a žiakom, pomáhala rozvíjať komunikačné zručnosti, prispela k redukovaniu protikladov slabších a lepších žiakov, zvyšovala motiváciu, rozvíjala tvorivosť a fantáziu žiakov.

6.5.Charakteristika prieskumnej vzorky

Pre potreby práce sme si vybrali cielene prieskumnú vzorku, ktorú tvorili žiaci zo Základnej školy internátnej pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou , ktorú poznáme z praktickej skúsenosti. Je to plneorganizovaná základná škola s ročníkmi prípravný až deviaty. Navštevujú ju žiaci, ktorým narušené komunikačné schopnosti pri intaktnom intelektu nedovoľujú vzdelávať sa a osobnostne rozvíjať v podmienkach bežnej základnej školy. Internátny systém umožňuje výchovno-vzdelávaciú starostlivosť a logopedickú intervenciu aj deťom, ktoré nežijú v Bratislave. Starostlivosťou o deti sa zaoberajú vychovávatelia.Výchova mimo vyučovania sa uskutočňuje za spolupráce školy a rodičov. Hlavnou náplňou práce vychovávateľov je nahrádzať rodinnú výchovu počas umiestnenia v inštitúcii a dosiahnuť čo najviac

rozvinutú osobnosť dieťaťa. Dôležitou súčasťou práce sú hodiny didaktických hier. Poslednú vyučovaciu hodinu prebieha individuálna logopedická intervencia - cvičenie reči, kedy triedna učiteľka cvičí s jedným žiakom v oddelenej miestnosti. Vychovávateľ tento čas využíva na precvičovanie a upevňovanie aktuálne preberaného učiva formou didaktických hier. Pri ich príprave sa riadi výchovnými metódami, tématickým plánom učiva a individuálnymi potrebami žiakov. Hlavná didaktická hra má trvanie približne 25-30 minút (vysvetlenie pravidiel, hrová činnosť a vyhodnotenie). Doplňujúcou didaktickou hrou precvičujeme koncentráciu pozornosti, orientáciu v priestore a pod.

Prieskumnú vzorku tvoria žiaci vo veku 8-11 rokov. Počet žiakov 9 z toho 5 dievčat a 4 chlapci. Na stručný prehľad si priblížime kazuistiky žiakov, ku ktorým sme pridali hodnotenie z pohľadu vychovávateľa na začiatku realizácie prieskumu. Mená žiakov boli v práci pozmenené v súlade s §10 ods. 2 zákona č. 428/2002 Z. z o ochrane osobných údajov.

Kazuistika Petra: 8 ročná, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2010.

Rodinná anamnéza: Rodina je úpná, sociálne prostredie vyhovujúce. Petra má o 2 roky staršiu sestru, ktorá navštevuje ZŠI pre žiakov s NKS.

Zdravotná anamnéza: Petra je dieťa z druhej gravidity, tehotenstvo a pôrod prebiehali bez komplikácií. Psychomotorický vývin podľa údajov rodičov v norme. Prvé slová začala hovoriť v 18 mesiacoch.

Psychologické vyšetrenie: Celkové intelektové schopnosti sú v pásme nižšieho priemeru. Dobrá motivácia učiť sa. Petra má nedostatočné sluchové a zrakové rozlišovanie, oslabené matematické sudzovanie. Reč je dyslalická.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Sluchová analýza a syntéza je nezvládnutá. V rozprávaní sa vyskytujú agramatizmy, slovná zásoba je vzhľadom k veku neprimeraná. Reč je dyslalická, prítomná je nesprávna výslovnosť znelých hlások, mäkkých a tvrdých slabík.

Stanovená diagnóza: Dyslália.

Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vychovávateľa:

Kognitivizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni, vyžaduje pomoc, ťažšie úlohy nedokončuje, nevyslovuje a nerozlišuje správne mäkké a tvrdé slabiky,

znelé a neznelé slabiky. Rečový prejav je súvislý, agramatický, číta slabikovane. Problémy v reprodukcii a zapamätaní vypočutého príbehu, nečíta s porozumením. Myslenie samostatné-nesamostané, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická-mechanická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo vyrovnané.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc a väčšia motivácia.

Socializácia: Má vedúce postavenie, obetný baránok, dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci podľa nálady, nevšímavé, samotárske, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie len v určitých situáciách, často klame, druhých hodnotí pozitívne ak to aj jej prinesie úžitok.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručná, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Jozef: 8 ročný, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2010.

Rodinná anamnéza: Rodina je úpná a funkčná. V domácnosti žije s rodičmi a staršou sestrou. Vzťahy so sestrou sú veľmi dobré.

Zdravotná anamnéza: Prenatálna anamnéza je bezvýznamná, pôrod spontánny, dieťa riadne donosené. V starostlivosti logopéda je pre poruchu reči od 4 rokov.

Psychologické vyšetrenie: Jozefov verbálny prejav je po obsahovej stránke bohatý, slovná zásoba a porozumenie sú v norme. V reči pretrváva zajakávanie a ľahká dyslália (sigmatizmus). Grafický prejav po obsahovej stránke zodpovedá veku dieťaťa. Názorná a verbálna pamäť je v norme.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: V kognitívnej štruktúre pretrváva parciálna nezrelosť (zrková, sluchová percepcia). Dieťa je schopné primerane dlho udržať pozornosť na predkladaných úlohách, ale pracuje nesystematicky. Schopnosť zrakom diferencovať reverzné tvary problematická. Je slabší v oblasti pamäti sluchovej. Rečové myslenie a porozumenie textu je v norme.

Stanovená diagnóza: Dyslália multiplex, incipientná zajakavosť.

Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitívizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni, pri niektorých úlohách vyžaduje pomoc. Číta takmer plynule a s porozumením, pri písaní sa dopúšťa chýb v dosadovaní rozlišovacích znamienok. Jozef má problémy v reprodukcii vypočutého príbehu, často zamieňa poradie, prejav zajakavosti výrazný. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická-mechanická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo vyrovnané, kľudné.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je trpezlivý. Počas práce je potreba motivovať.

Socializácia: Jozef je obľúbený, má tendenciu k spolupráci, niekedy je samotársky, k pedagógovi sa správa primerane. Jozef je nápomocný pomáhať deťom aj dospelým.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie v každej situácii a za každých okolností, rozpráva pravdu..

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručná, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Demeter: 8 ročný, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2010.

Rodinná anamnéza: Rodina je úpná a funkčná. Demeter nemá súrodencov.

Zdravotná anamnéza: Dieťa z prvého tehotenstva, pôrod predčasný (2-3 týždne) po odtečení plodovej vody cisársky rez. Ranný psychomotorický vývin mierne oneskorený, oneskorený vývin reči, plienkovaný do 3 rokov. Od troch rokov chodí na logopédiu. Prekonal zápal pľúc-hospitalizovaný. Oslabená imunita. Demeter mal operovanú uzdičku, aby sa zlepšila jeho výslovnosť-reč je dosiaľ dyslalická.

Psychologické vyšetrenie: Demeter pohotovo komunikuje a je zvedavý. Reč je dyslalická, nezrozumiteľná a maznáva. Jednotlivé psychické procesy sú rovnomerne rozvinuté. Myslenie je konkrétne s rozvíjajúcou sa abstrakciou. Kolísajúca koncentrácia pozornosti a mierna instabilita. Jemná motorika menej zručná. Kresba nezodpovedá

vekovým kritériám, veková nezrelosť nervového systému. Pravo-ľavá orientácia nevyhranená. Demeter je hyperaktívny, nekonfliktný.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Pri činnosti potrebuje striedanie podnetov a využívanie viacerých perцепčných kanálov (zrak, sluch, pohybové aktivity). Zraková percepcia bez výrazných nedostatkov. Problém má v priestorovej orientácii a grafomotorike.

Stanovená diagnóza: Dyslália.

Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitivizácia: Pracuje nesamostatne. Číta po slabikách, zriedkavo s porozumením, písmo je neúhľadné, veľká chybovosť v písaní. Reč je dyslalická a veľmi detská. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická-mechanická, pozornosť mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, kolektív a spoločnosť nevyhľadáva. Nemá priateľov. Dokáže sa sám zabaviť. Má svoj malý svet zvieratok o ktoré sa zaujíma.

Motivácia: Pracuje nesamostatne, pri úlohách je nesústredený, hravý. Počas práce je potrebné neustále motivovanie, kontrolovanie a povzbudzovanie.

Socializácia: Demeter je menej obľúbený v kolektíve, má tendenciu vyrušovať, nerešpektovať pravidlá. Je samotársky, k pedagógovi sa správa primerane. Je nápomocný pomáhať deťom aj dospelým.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie v každej situácii a za každých okolností, hovorí pravdu. Je veľmi citlivý.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, menej citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručný, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná a hrubá motorika.

Kazuistika Daniel: 8 ročný, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2009, navštevoval aj prípravný ročník.

Rodinná anamnéza: Rodina je úpná, sociálne prostredie vyhovujúce. Daniel nemá ďalších súrodencov.

Zdravotná anamnéza: Daniel je dieťa z prvej gravidity, tehotenstvo a pôrod prebiehali bez komplikácií. Ranný psychomotorický vývin sa oneskoroval v nástupe reči (1 rok-zvuky, posunky). Od 3 rokov navštevuje logopedickú ambulanciu. Matka má poruchu vyúslovnosti-rotacizmus.

Psychologické vyšetrenie: Aktuálne intelektové výkony sú priemerné, nerovnomerne rozložené v prospech neverbálnych výkonov. Osobnosť detská, komunikatívny, prispôsobivý, aktívny. Reč nezrozumiteľná, komunikuje prevažne gestami a mimikou.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Sluchová analýza je v norme. V rozprávaní sa vyskytujú agramatizmy, zrozumiteľnosť vyjadrovania je ťažká. Nedokáže zopakovať vety, rýchlo sa vzdáva. Pri práci používa ľavú ruku.

Stanovená diagnóza: Špecificky narušený vývin reči, fonologicko-expresívna porucha, dyslália universalis, verbálna dyspraxia.

Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitivizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni. Číta slabikovane. Rečový prejav je nesúvislý, občas nezrozumiteľný, agramatický. S porozumením textu má problém. Písanie je úhladné. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo vyrovnané.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc a väčšia motivácia.

Socializácia: Má vedúce postavenie, dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci podľa nálady, hašterivé, urážlivé, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie len v určitých situáciách, často klame, väčšinou hádže vinu na ostatných v kolektíve.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručný, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Stela: 10 ročná, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2008, navštevovala prípravný ročník, prvý ročník opakovala.

Rodinná anamnéza: Rodina neúplná, domáce prostredie vyhovujúce, nemá ďalších súrodencov.

Zdravotná anamnéza: Dieťa z prvej gravidity, tehotenstvo a pôrod prebiehali bez komplikácií.

Psychologické vyšetrenie: Aktuálne intelektové výkony sú priemerné. Osobnosť komunikatívna, prispôsobivá, milá, tichá. Reč dyslalická.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Oslabenie v oblasti sluchovej percepcie, výrazná dyslália. Slovná zásoba a všeobecné vedomosti sú na veľmi dobrej úrovni. Pri ťažších úlohách je neistá.

Stanovená diagnóza: Špecificky narušený vývin reči, dyslália universalis.
Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitivizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni. Dlhšie slová číta slabikovane. Rečový prejav je zrozumiteľný, dyslalický, má problémy s vyslovovaním sykaviek, tvrdých a mäkkých spoluhlások, priradovaním mäkkých. S porozumením textu nemá problém. Písanie je úhladné. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická, pozornosť sústredená.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo nevyrovnané.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc a väčšia motivácia.

Socializácia: Dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci podľa nálady, citlivé, náladové, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie ale len v určitej situácii, niekedy klame.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, výrazná tvorivosť, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručná, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Peter: 9 ročný, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2009, navštevoval aj prípravny ročník.

Rodinná anamnéza: Rodina je úpná, sociálne prostredie vyhovujúce. Peter má maldšiu sestru.

Zdravotná anamnéza: Dieťa prvé v poradí, tehotenstvo, gravidita riziková, pôrod spontánny. Peter upadol 2 krát do bezvedomia v roku 2005 a 2006. Časté ochorenia horných dýchacích ciest. Ranný psychomotorický vývin sa oneskoroval v nástupe reči. Od 3. roku života navštevuje logopedickú ambulanciu.

Psychologické vyšetrenie: Správanie primerané, spolupracuje, sponánne verbalizuje. Psychomotorické tempo nevyrovnané, narušená pozornosť v koncentrácii. Osobnosť detská, hravá, ľahko unaviteľný. Reč ťažká dyslalická, slovná zásoba a vyjadrovanie zaostávajú ned fyzickým vekom.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Vyjadrovanie agramatické, zrozumiteľnosť vyjadrovania je ťažká, reč je ťažká dyslalická. Pri práci používa pravú ruku.

Stanovená diagnóza: Špecificky narušený vývin reči, dyslália universalis.
Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitivizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni. Číta takmer plynule. Rečový prejav je nesúvislý, občas nezrozumiteľný, agramatický. S porozumením textu nemá problém. Písanie je úhladné. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo vyrovnané.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc.

Socializácia: Má vedúce postavenie, dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci, niekedy hádavé, hlučné, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie len v určitých situáciách, často klame, väčšinou hádže vinu na ostatných v kolektíve.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručný, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Silvia: 9 ročná, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2009, navštevovala aj prípravny ročník.

Rodinná anamnéza: Rodina je úpná, sociálne prostredie vyhovujúce. Silvia má staršieho brata.

Zdravotná anamnéza: Dieťa z druhej gravidity, o, pôrod spontánny. Prekonala opakované angíny a zápaly stredného ucha. Ranný psychomotorický vývin sa oneskoroval v nástupe reči (2 roky). Od 5 roku života je sledovaná logopédom.

Psychologické vyšetrenie: Správanie primerané, v sociálnom správaní je zdržanlivá a pasívna. Psychomotorické tempo nevyrovnané. Osobnosť detská, vo vývine, ľahko sa vzdáva. Reč dyslalická, menej zrozumiteľná, slovná zásoba veku primeraná, vyjadrovanie slabšie vyvinuté.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Vyjadrovanie menej obsažné, reč je ťažká dyslalická, odpovedá jednoslovné. Pri práci používa pravú ruku.

Stanovená diagnóza: Oneskorený vývin reči, dyslália universalis, orálna dyspraxia.

Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitívizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni, pri ťažších úlohách potrebuje pomoc. Číta po slabikách, niekedy aj po hláskach. V rečovom prejave si zamieňa slová, agramatický. S porozumením textu má problém. Písanie je neúhladné. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, neisté.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc a motivácia zohráva veľkú úlohu.

Socializácia: Dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci, milé, priateľské, nesmelé, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie, rozpráva pravdu, je nápomocná ostatným.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručná, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Daniela: 10 ročná, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2009, navštevoval aj prípravný ročník.

Rodinná anamnéza: Rodina neúplná, sociálne prostredie vyhovujúce. Daniela má sestru dvojičku.

Zdravotná anamnéza: Dieťa pochádza z dvojvaječných dvojičiek, narodená v ôsmom mesiaci. Ranný psychomotorický vývin v norme. Oneskorený vývin reči.

Psychologické vyšetrenie: Správanie primerané, spolupracuje. Psychomotorické procesy mierne nerozvinuté. Osobnosť detská, introvertná, naviazaná na svoju sestru. Reč značne dyslalická, nie vždy zrozumiteľná, slovná zásoba menej obsažná. Spontánne nekomunikuje.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Vyjadrovanie agramatické, často komolí slová, reč je dyslalická. Pri práci používa pravú ruku. Sluchová pamäť veľmi silne znížená. Analýza a syntéza je nedostatočná.

Stanovená diagnóza: Vývinová dysfázia, dyslália universalis.

Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitivizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni. Číta takmer plynule. Rečový prejav je na dobrej úrovni. S porozumením textu nemá problém. Písanie je úhladné. Myslenie samostatné aj nesamostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo vyrovnané, niekedy plaché.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc a neustála motivácia.

Socializácia: Má vedúce postavenie, dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci, , niekedy hlučné, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie ale nie veľmi rada, miestami klame.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručná, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

Kazuistika Viera: 10 ročná, ZŠI pre žiakov s NKS navštevuje od roku 2009, navštevoval aj prípravný ročník.

Rodinná anamnéza: Rodina neúplná, sociálne prostredie vyhovujúce. Viera má sestru dvojičku.

Zdravotná anamnéza: Dieťa narodené z dvojvaječných dvojčiek, narodená v ôsmom mesiaci. Od narodenia má urologické problémy, Ranný psychomotorický vývin v norme, oneskorený vývin reči. Slová si osvojila až v štvrtom roku. Od 3 roku života navštevuje logopedickú ambulanciu.

Psychologické vyšetrenie: Správanie primerané, spolupracuje. Myslenie konkrétne, naznačujúca sa abstrakciou. Osobnosť detská, otvorenejšia. Reč dyslalická, slovná zásoba menej obsiažna.

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie: Vyjadrovanie mierne agramatické, zrozumiteľnosť vyjadrovania je ťažká, reč je ťažká dyslalická. Pri práci používa pravú ruku. Sluchová pamäť silne znížená. Pri práci potrebuje utvrdenie.

Stanovená diagnóza: Vývinová dysfázia, dyslália universalis, ADHD.
Hodnotenie dieťaťa s pohľadu vyhovávateľa:

Kognitívizácia: Pracuje samostane na primeranej úrovni. Číta takmer plynule. Rečový prejav je na dobrej úrovni, niekedy agramatický. S porozumením textu nemá problém. Písanie je úhladné. Myslenie samostatné, úroveň konkrétne názorná, tvorivá, pamäť logická, pozornosť sústredená-mimovoľná.

Emocionalizácia: Dieťa milé, priateľské, obľúbené, citovo vyrovnané, niekedy plaché.

Motivácia: Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc a motivácia.

Socializácia: Má vedúce postavenie, dieťa je obľúbené, má tendenciu k spolupráci, hlučné, k pedagógovi sa správa primerane.

Axiologizácia: Dôvera v seba, rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé, priznať chybu si vie.

Kreativizácia: Prináša nové myšlienky, citlivý postreh, originalita, mechanický prepis skutočnosti.

Motorika: Manuálne zručná, pracuje za stáleho pobádania, narušená jemná motorika.

6.6. Analýza a interpretácia prieskumu

Prieskum sme realizovali u žiakov 2. ročníka, získané údaje sme spracovali kvalitatívnou metódou a písomne interpretovali.

Prieskum prebiehal v mesiaci november až február. V mesiaci február prebiehal 2 týždne. Postupovali sme podľa tematického plánu učiva a nadväzovali sme na prácu učiteľa. V predmete Slovenský jazyk sme sa zamerali na výslovnosť a písanie samohlások, dvojhlások, mäkkých spoluhlások, rozvoj slovnej zásoby, upevňovanie techniky čítania s porozumením.

Didaktická hra: **Farebná samohláska** (príloha A)

Cieľ: Diferenciácia samohlásky a, á v slove, delenie slov na slabiky, upevnenie správnej výslovnosti.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca.

Možnosti využitia: Fixovanie učiva samohlások, sluchová a zroková analýza.

Postup

Skupinová práca: Každý žiak pomenoval jeden obrázok, následne vyslovil slovo po hláskach a nakoniec vytlieskal slabiky.

Samostatná práca: Žiak vyfarbil žltou pastelkou to okienko, v ktorom počuje samohlásku a, á. Vpísalo písmená do okienok, ktoré vyfarbilo žltou farbou. Následne vpísalo prvé a posledné písmeno v slove do okienka. Po splnení úlohy si dieťa vyfarbilo obrázky.

Pozorovanie

Skupinová práca: Žiakov sme viedli k tomu aby správne vytlieskali počet slabík a kládli dôraz na vyslovovanie slov. Upozorňovali sme ich na rozdiely medzi krátkou a dlhou samohláskou.

Samostatná práca: Práca žiakov zaujala, pracovali samostatne. Niektorých žiakov bolo treba povzbudzovať a chváliť (Daniel, Demeter, Silvia). U niektorých sa vyskytlo vynechanie hlások alebo nesprávne určenie dlhých a krátkych samohlások. Na konci si navzájom žiaci skontrolovali výsledky a nesprávne slová si prečítali a opravili. Samostatná kontrola je pre nich stimulom pre ďalšiu aktivizáciu. Na konci hry sme žiakov pochválili za ich húževnatosť, pracovitosť a snahu. Všetci žiaci skončili v priemere hru v rovnakom čase.

Postreh: Zistili sme, že výrazné problémy v dosadení hlások mal Daniel. Slovo rozdelil na slabiky, ale napísal výrazne odlišné písmeno. Keď sme sa ho spýtali aby prečítal to čo napísal, prečítal slovo, ktoré nedávalo význam, ale podľa neho to bolo v poriadku. Danielovi sme sa venovali na nasledujúcich hodinách a snažili sa o korekciu.

Doplňujúca didaktická hra: **Spiaca samohláska.**

Žiaci mali položené hlavy na lavici, vychovávateľ rozprával slová napríklad hrom, zošit, breza, láska. V tom slove, v ktorom deti počuli samohlásku a, á, zodvihli hlavu. Víťazmi boli tí žiaci, ktorí sa najmenej pomýlili a mali správny postreh. Hra na žiakov vplývala pozitívne, prejavili o hru záujem, rozvíjali sme súťaživosť, postreh, sluchovú analýzu. V závere sme všetkých pochválili. Hru zvládli všetci žiaci bez komplikácií.

Didaktická hra: **Pomotané písmená** (príloha B)

Cieľ: Precvičovanie a upevňovanie samohlásky ä, upevnenie správnej výslovnosti, rozvoj logického myslenia, rozvoj postupnosti.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca .

Možnosti využitia: Opakovanie a upevňovanie samohlásky ä.

Postup

Skupinová práca: Spoločne sme si vymenovali slová, v ktorých sa nachádza samohláska ä. Napr. bábätko, žriebätko, päť, púpätko atď. Nespomenuli sme tie slová, ktoré sa nachádzali v našej hre. Následne sme si vytlieskali slabiky.

Samostatná práca: Žiaci mali z pomotaných písmen vytvoriť slovo, ktoré má význam. Pod konkrétny balón napísali slovo, ktoré vytvorili. Slovom, ktoré vytvorili zistili, ktorá samohláska sa v obidvoch balónoch vyskytuje najviac. Posledným doplnením riadku si overili správnosť určenej samohlásky. Úlohy si navzájom skontrolovali a opravili. Na záver si balóny vymaľovali.

Pozorovanie

Skupinová práca: Žiakov sme viedli k správne mu vyslovovaniu slov a správne mu vytlieskaniu slabík.

Samostatná práca: Hra nerobila žiakom problémy. Pracovali samostatne a v klúde. Úlohe porozumeli. Stela a Vierka mali úlohu dokončenú ako prvé. Silvinka odovzdala úlohu ako posledná. S radosťou rozprávali kto už má hru vyriešenú. Prevládala u nich

súťaživosť. Dvomi žiakmi robil problém druhý balón (slovo smädny), po správnom usmernení bola ich práca samostatná. Úlohy si medzi sebou skontrolovali a vyhodnotili. Postreh: Nesústredený a nekludný bol Demeter, ktorý sa stále obzeral, rozprával sám so sebou, ale nie k zvolenej téme. Rozprával o leňochodovi. Po opakovanom upozornení a nabudení vypracoval úlohu samostatne. Demeter má občas svoje dni, pri ktorých sa správa neprimerane.

Doplňujúca didaktická hra: **Mandala** (Príloha C)

Žiakom sme vysvetlili, čo slovo mandala znamená, aký má význam a kde sa s ňou môžeme stretnúť. Mandala je kruhový obraz, ktorý je určený na vyfarbenie. Spoločne sme so žiakmi zistili, že mandala sa vyskytuje aj v prírode ako pavučina, mušľa, vtáčie hniezdo,... Mandala mala u žiakov veľký úspech a prejavili nadšenie. Demeter sa pri vyfarbovaní mandaly ukludnil a pracoval trpezlivo. Na konci vyfarbenia mandaly povedal, že mandala je veľmi pekná a je na seba hrdý, že to zvládol (pri niektorých úlohách si Demeter neverí). Vyfarbením mandaly vznikli krásne a zaujímavé umelecké dielka s pestrou farebnosťou. Žiaci používali teplé farby, ktoré značia o tom, že mali dobrú náladu a boli vnútorne vyrovnaní.

Didaktická hra: **Hraj sa so mnou** (príloha D)

Cieľ: Precvičovanie a upevňovanie samohlásky e, upevnenie správnej výslovnosti, rozvoj komunikačných schopností, delenie slov na slabiky.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca .

Možnosti využitia: Opakovanie a upevňovanie samohlásky e.

Postup

Skupinová práca: So žiakmi sme si spoločne pomenovali obrázky a vytlieskali slabiky.

Samostatná práca: Žltou farbou vyfarbili okienka, kde počuli samohlásku e, ktorú následne napísali. Do obdĺžnika nad okienkami napísali začiatkové písmeno slova na obrázku. Postupne vpísali zvyšné písmená do okienok. Po splnení úlohy si obrázky vyfarbili.

Pozorovanie

Skupinová práca: Žiakov sme viedli k správnej výslovnosti slov a správnej vytlieskaniu slabík. Žiakom robilo problém vytlieskanie slabík v slove petržlen, čerešňa,

egreše. Spoločne sme si vytlieskanie slabík v slovách ktoré im robili problémy opätovne zopakovali, kládli sme dôraz na správnu fixáciu slabikovania problémových slov.

Samostatná práca: Žiaci zvládli určovanie samohlásky v slovách s malými problémami. Problémy mali v určovaní samohlásky v slovách čerešňa, medvede a petržlen (najväčší problém mal Daniel). Spoločne sme skontrolovali výsledky a opravili chyby. Podľa záujmu si žiaci vyfarbili obrázky. Dankovi sme venovali väčšiu pozornosť a zvolili sme individuálny prístup, spolužiaci v tom čase vyfarbovali obrázky. Na záver dostali pochvalu, ktorá ich motivovala.

Postreh: Pri tejto didaktickej hre žiaci pracovali samostatnejšie a istejšie ako v predchádzajúcej, kde sme určovali samohlásku a. Daniel opäť nezvládol vpisovanie zvyšných písmen do okienok. Je to z dôvodu narušenia sluchovej analýzy a dysgramatizmu.

Didaktická hra: Urči správne miesto (príloha E, F)

Cieľ: Diferenciácia samohlásky o, ó v slove, delenie slov na slabiky, upevnenie správnej výslovnosti, rozvoj komunikačných schopností, rozvoj slovnej zásoby.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Možnosti využitia: Upevňovanie a opakovanie samohlásky o, ó. Sluchová a zrkovú analýza.

Postup

Samostatná práca: Žiaci si pozorne prezreli obrázky, pomenovali ich a vytlieskali slabiky. Vpísali prvé a posledné písmeno do okienka. Žltou farbou vyfarbili okienka, v ktorých sa nachádza samohláska o, ó. Do vyfareného okienka vpísali určenú samohlásku. Doplňli ostatné písmená slova. Na slovo dom, hrozno, oblok a strom vymysleli vetu.

Pozorovanie

Samostatná práca: Úloha žiakov zaujala. Pracovali samostatne. Danko sme usmerňovali, povzbudzovali, naviedli na správne doplnenie. Potreboval sa presvedčiť, či robí správne. Rozdelenie slov kompót, oblok na slabiky, robilo problém Silvinke. Žiaci si vo dvojiciach skontrolovali a opravili prácu. Pri vytvorení vety zo slov dom, hrozno, oblok, strom, nemali problémy. Vierka vytvorila vetu: „Pred domom máme vinič, je tam veľa hrozna. Cez oblok vidím veľký zelený strom.“ Doplnovaciú didaktickú hru

sme z dôvodu časového nedostatku nerealizovali. Dankovi sme venovali väčšiu pozornosť a zvolili sme individuálny prístup, medzitým si deti vyfarbovali obrázky.

Postreh: Dankovi práca robila radosť. Pri presvedčení, že pracoval správne, bol istejší.

Žiaci si hry obľúbili a robia im veľkú radosť.

Didaktická hra: **Poznáš ma?** (príloha G, H)

Cieľ: Precvičovanie a opakovanie samohlások, upevnenie správnej výslovnosti.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Možnosti využitia: Fixácia samohlások, sluchová a zrková analýza.

Postup

Samostatná práca: Žiaci pomenovali obrázky, napísali ich význam. Žltou farbou vyznačili všetky samohlásky. Vyfarbili ilustrácie.

Pozorovanie

Samostatná práca: Pracovali samostatne. S ilustráciami boli oboznámení v predchádzajúcich didaktických hrách, mali z toho veľkú radosť. Mali sme možnosť pozorovať uvrdenie a upevnenie preberaného učiva samohlások. Niektorí mali problém v zámene písmen r – l, d – t. Pri Dankovi sme pokračovali v povzbudzovaní a korekcii pri práci. Pochvala pre žiakov mala veľký prínos pre ich ďalšie napredovanie.

Postreh: Zistili sme, že naše predchádzajúce didaktické hry splnili svoj účel a mali pozitívny vplyv na upevňovanie učiva.

Doplňujúca didaktická hra: **Zopakujme si** (príloha I).

Žiaci doplnili chýbajúce samohlásky do slov, vyfarbili obrázky. Sami si zautomatizovane vytlieskali slabiky. Od pani vychovávateľky dostali veľkú pochvalu za snahu a krásnu prácu.

Didaktická hra: **Prekvapenie** (príloha J, K)

Cieľ: Precvičovanie a opakovanie samohlások a, á, e, u, o, ó, priestorová orientácia, precvičovanie koncentrácie pozornosti, presnosť pri práci.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Postup

Samostatná práca: Žiaci si pozorne prečítali jednoslabičné slová a určili samohlásku.

Podľa pokynov vyfarbili jednotlivé obdĺžniky. Slová so samohláskou a, á hnedou

farbou, so samohláskou o, ó modrou farbou, so samohláskou e červenou farbou a slová so samohláskou u zelenou farbou. Po vyfarbení všetkých obdĺžnikov im vznikol obrázok loďka na mori.

Pozorovanie

Samostatná práca: Práca žiakov veľmi zaujala. Pri opisovaní obrázkov žiaci prejavili veľkú radosť, komunikovali medzi sebou.

Doplňujúca didaktická hra: **Postreh.**

Žiaci sedeli v kruhu na koberci, vychovávateľka v strede. Na začiatku povedala určitú samohlásku, napr. a. Žiak, ktorý bol na rade, povedal slovo, v ktorom sa daná samohláska nachádzala. Ak sa pomýlil, nahradil v strede kruhu vychovávateľku. U žiakov prevládala súťaživosť, dôležitú úlohu zohrával postreh a logické myslenie.

Didaktická hra: **Čarovné dvojhlásky** (príloha L)

Cieľ: Precvičovanie výslovnosti dvojhlások, analýza slov na slabiky a hlásky, rozvoj komunikačných zručností, slovnej zásoby.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Možnosti využitia: Fixácia a opakovanie dvojhlások, sluchová a zrková analýza. Opakovanie samohlások.

Postup

Samostatná práca: Žiaci obrázky pomenovali, vytlieskali slabiky a rozdelili slová na hlásky. Slová vpísali do políčok, červenou farbou vyznačili dvojhlásky, žltou farbou vyfarbili samohlásky. Jednotlivo opísali obrázok jednou vetou a vyfarbili.

Pozorovanie

Skupinová práca: Žiaci zvládli úlohu s našou pomocou dobre. U niektorých sa vyskytli problémy v dvojslabičnom rozdeľovaní dvojhlások. Vysvetlili sme im, že dvojhlásky tvoria jednu slabiku, nemôžeme ich rozdeľovať. Po vysvetlení žiaci pracovali samostatne, kludne. Na záver si s nadšením vyfarbili obrázky, opísali obrázok. Napr. Demetrier povedal že: „Hviezdy sú na oblohe, ktoré vidíme v noci, sú žlté“. Medzi deťmi sa rozvinula diskusia v opisovaní obrázkov. Následne si úlohy skontrolovali.

Postreh: Pri opisovaní obrázkov žiaci prejavili veľkú radosť, medzi sebou komunikovali, rozprávali a komentovali odpovede ostatných. Naučili sa veľa nových, zaujímavých informácií ako napr., že chlieb je z múky, ale vyrába sa aj zo zdravšej

múky, môže obsahovať aj semiačka, klíčky atď. Doplnkovú didaktickú hru sme z dôvodu rozvinutia pozitívnej komunikácie medzi žiakmi nezrealizovali.

Didaktická hra: **Traja kamaráti** (príloha M, N)

Cieľ: Precvičovanie čítania s porozumením, rozvoj jemnej motoriky, rozvoj sebavyjadrenia, rozhodovania, hodnotiaceho a tvorivého myslenia.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca .

Možnosti využitia: Rozvoj slovnej zásoby a tvorivosti.

Postup

Skupinová práca: Spoločne sme si prečítali príbeh, rozobrali dej rozprávky.

Samostatná práca: Každý žiak dostal predtlačený text s nakreslenými obrázkami.

Obrázky si vystrihli a postupne vlepovali do textu. Vlepené obrázky vyfarbili.

Pozorovanie

Skupinová práca: Žiaci nemali problém s prečítaním textu, hra ich veľmi zaujala. V prerozprávání deja rozprávky mali niektorí žiaci problém v dosadení správneho obrázka. Spoločne to zvládli a pochopili. Koniec maľovaného čítania sa im veľmi páčil práve preto, lebo bolo ročné obdobie s prichádzajúcou zimou.

Samostatná práca: Žiaci pracovali potichučky, sústredili sa na vystrihovanie a vlepovanie obrázkov do textu. Demeter a Jožko mali zo všetkých najväčší problém s vystrihovaním – narušená jemná motorika.

Postreh: Dankovi a Silvii robil problém s dosadovaním obrázkov: jablčok, hrušiek a kapusty – narušené logické myslenie.

V rámci záujmovej činnosti sme si maľované čítanie Traja kamaráti stvárnili dramatizáciou, pri ktorej sme rozvíjali tvorivosť, pohybové zručnosti, slovnú zásobu, pamäťové schopnosti. Do dramatizácie sme zapojili aj fantáziu, pri ktorej sme podľa záujmu žiakov dej maľovaného čítania upravovali a rôzne stvárnňovali. Zvieratká stvárnňovali najmä tí žiaci, ktorí majú problém s vyjadrovaním a spoluprácou s ostatnými žiakmi. Dramatizácia maľovaného čítania mala u žiakov veľký úspech. Počas záujmovej činnosti v iných dňoch sme dramatizáciu opakovali a menili podľa voľby žiakov. Odvd'áčením pre pani vychovávateľku bolo vidieť rozžiarené očka a nadšenie žiakov.

Didaktická hra: **Mäkké spoluhlásky** (príloha O, P)

Cieľ: Opakovanie, upevňovanie, výslovnosť mäkkých spoluhlások č, ž, š, j, dž, c.

Precvičovanie čítania s porozumením, rozvoj tvorivosti.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca .

Možnosti využitia: Fixácia mäkkých spoluhlások.

Postup

Skupinová práca: Spoločne sme si prečítali a vysvetlili význam básničiek, dôraz sme kládli na správnu výslovnosť a určenie samohlások.

Samostatná práca: Žiaci vyfarbili všetky mäkké spoluhlásky. Do štvorčeka vedľa básničky vpísali mäkkú spoluhlásku, ktorá sa najčastejšie vyskytovala v básničke. Do veľkého štvorca nakreslili obrázok podľa významu básničky.

Pozorovanie

Skupinová práca: Čítanie básničiek si vyžadovalo sústredenosť a pozornosť žiakov. Najväčšia chybovosť vo výslovnosti sa vyskytovala v spoluhláskach č, dž, ž u Danko, Silvinky a Peťka.

Samostatná práca: Žiaci boli sústredení, pracovali samostatne. Danko a Danko mali úlohu hotovú ako prví. V závere medzi sebou komunikovali, kto čo nakreslí do štvorca. Podľa významu básničky mali žiaci možnosť podľa svojho rozhodnutia na výber ilustrácie. Pri vzájomnom kontrolovaní úlohy sme zistili, že každý si nakreslil niečo iné. Hra žiakov milo prekvapila a zaujala. Mali na výber vybrať si podľa ich názoru najkrajšiu básničku. Víťaznou sa stala básnička o žabke.

Postreh: Dankove napredovanie pri plnení úlohy milo prekvapilo pani vychovávateľku. Pracoval vyrovnane, kludne, samostatne.

Čítanie básničiek s porozumením, vysvetlenie jednotlivých slov ako napr. jelito, sádže nám trvalo dlhšie ako sme predpokladali, vzhľadom na to sme doplnkovú didaktickú hru nerealizovali.

Didaktická hra: **Obrázková skrývačka** (príloha R)

Cieľ: Rozvoj pozornosti, logického myslenia, správnej výslovnosti.

Organizácia prostredia: Samostatná práca

Postup

Samostatná práca: Žiaci mali za úlohú nájsť a vyškrtať všetky obrázky zvierat. Ostatné obrázky pomenovali, vypísali z nich prostredné písmeno a doplnili do tajničky.

Pozorovanie

Samostatná práca: Žiaci pracovali ako včielky. Problém sa vyskytol vtedy, keď mali určiť prostredné písmeno slova. Po názornom príklade pani vychovávateľky porozumeli úlohe. Pomáhali si písaním slov na papier a rozdelením slova na presný počet písmen. V plnení úlohy pokračovali bez komplikácií. Danko napriek vysvetleniu a pomoci pani vychovávateľky úlohu nedokončil, neprejavil záujem o dokončenie. Nenútili sme ho. Problém mu robilo písanie slov a určenie správneho písmena na vloženie do tajničky. V tajničke vyšla veta: „Jeden krásny žart“.

Postreh: Danko bol nesústredený, agresívny a vzdorovitý. Vo vnútri ho niečo trápilo, ale nepovedal a nezdôveril sa nám. Podľa úsudku pani vychovávateľky mu bolo smutno za rodinou. Danko je internátny žiak, aj v minulosti mal takéto dni.

Doplňujúca didaktická hra: **Mandala** (príloha S, T)

Vzhľadom k tomu, že Danko nemal svoj najlepší deň, zvolili sme ako doplňujúcu didaktickú hru Mandalu. Mandala ukludňuje a harmonizuje dušu. Pre žiakov bolo vyfarbovanie mandaly relaxáciou a zároveň terapiou. Pri vyfarbovaní mandaly sme si pustili naše obľúbené relaxačné CD. Po skončení úlohy boli žiaci vyrovnaní a kľudní. Pozitívnu zmenu sme postrehli najmä u Danka. Vo vyfarbení mandaly použil výrazne tmavšie farby ako zvyčajne. Pre porovnanie sme Dankovu a Dominikinu mandalu priložili k prílohám.

Didaktická hra: **Pexeso** (príloha U)

Cieľ: Upevňovanie a precvičovanie mäkkých spoluhlások, rozvoj logického myslenia, orientácie v priestore, komunikačných zručností, sluchovej diferenciacie mäkkých spoluhlások, zrakového vnímania.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca.

Možnosti využitia: Opakovanie mäkkých spoluhlások, rozvoj logického myslenia.

Postup

Skupinová práca: Spoločne sme pomenovali obrázky, vytlieskali slabiky.

Samostatná práca: Žiaci určili mäkkú spoluhlásku, farebne vyznačili. Vyfarbili obrázky, rozstriali.

Pozorovanie

Skupinová práca: Pri skupinovej práci boli žiaci vyrovnaní, spolupracovali. S pomenovaním obrázkov a vytlieskaním slabík nemali problémy. Pochvala od pani vychovávateľky za dobrú spoluprácu nechýbala.

Samostatná práca: Vyznačenie a určenie mäkkej spoluhlásky nerobilo žiakom problém. Pracovali samostatne, v tichosti. Nevedeli sa dočkať kedy si z úlohy vytvoria pexeso a zahrajú si. Pracovali s nadšením. Pexeso sme odložili do jednotlivých obálok a využívali v poobedňajšej činnosti podľa voľby detí.

Postreh: Žiaci mali veľkú radosť z toho, že si sami vyrobili pexeso, svoju prácu si vážili.

Doplňujúca didaktická hra: **Zelený list** (príloha V)

Žiakom sme rozdali kartičky (zelené listy). Za úlohu mali slovne pospájať písmená a vytvoriť slovo, ktoré je na liste. Každé dieťa dostalo iné slovo. Tvorenie slov bolo o to ťažšie, že tvorili a spájali iba slovne. Vzájomne si pomáhali a povzbudzovali sa. Kartičky s listami sme využívali aj v rámci iných činností, pre potreby žiakov.

Didaktická hra: **Veveričkina huba** (príloha W)

Cieľ: Rozvoj logického myslenia, slovnej zásoby, správnej výslovnosti, orientácie v priestore, komunikačných zručností, zrakového vnímania, určovania poradia.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Možnosti využitia: Rozvoj logického myslenia.

Postup

Samostatná práca: Žiaci vyškrtali všetky obrázky húb. Ostatné obrázky pomenovali a vypísali z nich tretie písmeno do okienok. Vylúštili tajničku. Nakreslili obrázok. Našli 10 odlišností na obrázkoch.

Pozorovanie

Samostatná práca: Žiakom sme vysvetlili že človek nemôže jesť všetky druhy húb, ale veverička áno. Ak tento druh huby veverička zje, nič sa jej nestane. Ak však túto hubu zje človek, bolo by mu veľmi zle. Bolo vidieť zvedavosť v očkách žiakov a radosť z práce. Čo najrýchlejšie sa chceli dostať k vylúšteniu tajničky, aby dostali odpoveď,

akú hubu môže veвериčka zjesť a nič sa jej nestane. Pracovali samostatne, kludne. Veľkú pozornosť a sústredenosť kládli dosadzovaniu tretieho písmena zo slova do tajničky. Pomáhali si prstami. Väčšina žiakov mala problém s pomenovaním obrázka parohy (mysleli si že to je palica) a blesk (určili slovo hrom). Úlohu zvládli veľmi pekne a samostatne. Tešili sa z vylúštenej tajničky. Zhodli sa na tom, že hubu muchotrávku červenú poznajú. Nakreslili si ju do obrázka a ďalej sa venovali nájdeniu odlišností v obrázkoch. Medzi sebou si hovorili rozdiely a veľmi sa snažili, aby nespravili chybu. Takéto typy didaktických hier žiakov zaujímajú. Z dôvodu veľkého záujmu a obľúbenosti obrázkov, na ktorých našli žiaci odlišnosti, sme počas záujmovej činnosti obrázkov stvárnila dramatizáciou. Žiaci prejavili veľkú radosť. Nášho obľúbeného slimáka si zahral Demeterko (mal o hru záujem a sám povedal pani vychovávateľke že chce hrať slimáka, lebo sa na neho podobá, je tiež taký pomalý). Pri dramatizácii sme nenútili žiakov hrať tie postavy, ktoré nechcú. Mali na výber, aby sa sami rozhodli. Ak niektorý žiak neprejavil o žiadnu postavu záujem, nenápadne ho pani vychovávateľka motivovala a priviedla na tú správnu cestu výberu.

Postreh: Veľkým pozitívnym prekvapením bol pri dramatizácii a výbere postavy pre pani vychovávateľku Demeterko.

Didaktická hra: **Skryté slová** (príloha X)

Cieľ: Rozvoj logického myslenia, slovnej zásoby, správnej výslovnosti, orientácie v priestore, komunikačných zručností, zrakového vnímania.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Možnosti využitia: Rozvoj logického myslenia, slovnej zásoby.

Postup

Samostatná práca: Žiaci pomenovali obrázky, vpísali prvé písmená do okienok podľa čísla. V každej tajničke vyšlo iné slovo. Vyfarbili obrázkov.

Pozorovanie

Samostatná práca: S pomenovaním obrázkov žiaci nemali problém. Na začiatku úlohy im robilo problém vpisovanie prvého písmena slova do okienok. Po osvojení postupu už pri druhej tajničke žiaci nemali žiadny problém. Po opakovanom vysvetlení pani vychovávateľky a usmernení pracovali samostatne a s nadšením. Silvinka sa potrebovala v prvej tajničke utvrdiť o správnosti riešenia, následne pokračovala

samostatne. Dankovi a Peťovi robilo obtiaže určenie obrázka misa (určili tanier). V prvej tajničke vyšlo slovo maslo, v druhej sova, v tretej Samo a v štvrtej tajničke slovo misa. Pri opisovaní obrázkov sme dbali na správnu výslovnosť. Na záver si deti úlohy porovnali a skontrolovali. Pochvala a poďakovanie za peknú prácu panej vychovateľky nechýbala ako zvyčajne.

Postreh: Ako prvá mala úlohu vyriešenú Vierka. V predchádzajúcich úlohách potrebovala viac času.

Doplňujúca didaktická hra: **Maľované čítanie Popoluška**

Každý žiak prečítal časť z maľovaného čítania. Striedali sa, až pokiaľ sme neprečítali celú rozprávku. Maľované čítanie ako obvykle malo u žiakov úspech a nadšenie. Čítali s nadšením. Veľmi sa smiali na konci rozprávky, ktorá sa končila vetou: „A zazvonil zvonec a rozprávky je koniec“.

Didaktická hra: **Tajnička** (príloha Y)

Cieľ: Opakovanie, výslovnosť mäkkých spoluhlások. Rozvoj tvorivosti.

Organizácia prostredia: Skupinová a samostatná práca .

Možnosti využitia: Opakovanie mäkkých spoluhlások.

Postup

Skupinová práca: Spoločne sme si pomenovali obrázky, vytlieskali slabiky, dôraz sme kládli na správnu výslovnosť.

Samostatná práca: Žiaci pomenovali obrázky, napísali do správne očíslovaného obdĺžnika jeho názov, vylúštili tajničku, vyfarbili obrázky.

Pozorovanie

Skupinová práca: Niektoré obrázky si vyžadovali sústredenosť a pozornosť žiakov. Najväčšia chybovosť vo výslovnosti sa vyskytovala v slovách mašľa, kľúč, päšť. V pomenovaní obrázkov sa vyskytovala v slovách klinec, činky, gombík.

Samostatná práca: Žiaci pracovali samostatne a sústredene. V závere vylúštenia tajničky medzi sebou komunikovali, súťažili o to, kto bude mať prvý vylúštenú tajničku. Medzi žiakmi sa prejavila súťaživosť. Slovné spojenie správne vylúštenej tajničky „mäkké spoluhlásky“, následne napísali na dolný riadok. Hra žiakov milo prekvapila a zaujala. Mali možnosť si zopakovať mäkké spoluhlásky. Tajničku si

navzájom skontrolovali a opravili. Veľkým úspechom pre žiakov bola pochvala od pani vychovateľky.

Postreh: Zistili sme, že hra mala pre žiakov veľký význam z dôvodu opakovania mäkkých spoluhlások s časovým odstupom. Naše doterajšie didaktické hry boli na reagovanie a napredovanie žiakov vhodne zvolené.

Doplňujúca didaktická hra: **Pantomíma**

Ako doplňujúcu didaktickú hru sme si zvolili Pantomímu, prostredníctvom ktorej sa rozvíjala u žiakov tvorivosť, imaginácia, sebapoznávanie a dôvera. Úlohou žiakov bolo vybrať si tie zvieratká na stvárnenie pantomímy, v ktorých sa nachádzajú samohlásky. Žiaci si vybrali zvieratká: medveď, mačka, líška, myš, tiger, slon, atď. Príjemne sa zabávali, spolupracovali medzi sebou, vzájomne si pomáhali. Pri hre sme agresiu u žiakov nespozorovali, čo nás príjemne potešilo. Pantomímu si žiaci veľmi obľúbili a realizovali sme ju aj počas výchovnej činnosti podľa ich voľby na určitú tému.

Didaktická hra: **Porozmýšľaj** (príloha Z)

Cieľ: Opakovanie, výslovnosť mäkkých spoluhlások. Rozvoj slovnej zásoby. Rozvoj matematických a orientačných schopností.

Organizácia prostredia: Samostatná práca.

Možnosti využitia: Rozvoj slovnej zásoby, opakovanie mäkkých spoluhlások, upevňovanie matematických schopností.

Postup

Samostatná práca: Žiaci vyfarbili správne vypočítané príklady s písmenami. Vyfarbené písmená vpísali do riadku umiestneného pod tabuľkou. Napísali slová, ktoré sa začínajú s mäkkými spoluhláskami.

Pozorovanie

Samostatná práca: Žiaci pracovali samostatne a sústredene. Dankovi a Silvinke sme pomohli a správne naviedli. Hra si vyžadovala od žiakov sústredenosť, z dôvodu náročnosti. Po správnom skontrolovaní a vyfarbení príkladov s písmenami im robilo veľkú radosť slovo „spoluhlásky“, ktoré im vyšlo správne a následné vpísanie jednotlivých mäkkých spoluhlások, ktoré sa nachádzali v tabuľke. Po vzájomnej komunikácii a skontrolovaní správnosti výsledkov matematických príkladov a slovného spojenia, si žiaci napísali slová, ktoré sa začínali mäkkými spoluhláskami. Každý žiak

vymyslel iné slovo, čo nás príjemne potešilo. Žiaci automaticky pri vyslovovaní slov s mäkkými spoluhláskami dbali na správnu výslovnosť. Slovné spojenia si navzájom vymenovali a opravili. Hra žiakov milo prekvapila a zaujala. Mali možnosť si zopakovať mäkké spoluhlásky ale aj matematické schopnosti sčítania a odčítania. Veľkým úspechom pre žiakov bola pochvala od pani vychovávateľky.

Postreh: Zistili sme, že aj náročnejšia hra žiakov zaujala a nestratili pri nej sústredenosť. To značí o dobrej motivácii k didaktickej hre. Pri hre sme využili medzipredmetové vzťahy, ktoré sú pre žiakov nesmierne dôležité. Žiaci nepracujú mechanicky.

Z dôvodu časovej náročnosti didaktickej hry sme doplňujúcu didaktickú hru nezrealizovali.

Analýza úloh prieskumu

Počas realizácie hier sme sa riadili našimi úlohami, ktoré sme podľa potrieb detí a ich ďalšieho napredovania prispôbovali. Popri hlavnej činnosti a to osvojovania a upevňovania preberaného učiva, sme kládli dôraz na prispôbovanie didaktických hier podľa potrieb detí. Používali sme také didaktické hry, o ktoré deti prejavili záujem. Činnosti detí sme po celý čas chválili, povzbudzovali, motivovali. Nepoučovali a nehodnotili sme zlú činnosť. Učili sme deti k samostatnosti, vyjadrovaniu svojich pocitov, nálad, postojov. Slabším žiakom sme venovali zvýšenú pozornosť, pri ktorej nechýbala pochvala a povzbudenie. Prostredníctvom didaktických hier sme u detí rozvíjali tvorivé myslenie, slovnú zásobu, komunikačné zručnosti, čítanie s porozumením, rozvoj dynamiky a pozitívnu klímu v triede, rozvoj sebakontroly, spolupatričnosti, prácu v skupine. Prostredníctvom hry sme sa usilovali o zmiernenie agresivity, pocitu menejcennosti a stavu napätia u detí.

Analýza využitia didaktickej hry a rozvoj detí z pohľadu triednej učiteľky

Z výsledkov, ktoré sme zistili pozorovaním sme porovnali s názormi triednej učiteľky. Podľa jej názoru boli didaktické hry vhodne zvolené, primerané veku a schopnostiam detí. Pani učiteľka nám prezradila, že deti jej počas vyučovania kládli otázky typu akú hru sa budú dnes s pani vychovávateľkou hrať. Taktiež podotkla, že vhodne zvolené didaktické hry mali veľký význam v upevňovaní a osvojovaní učiva

z predmetu slovenský jazyk. Pozitívne vyzdvihla spojenie didaktickej hry s medzipredmetovými vzťahmi a rozvoj celej osobnosti detí ako takej. Veľkým prínosom podľa jej názoru bolo venovanie sa rozvoju komunikačným zručnostiam, logického myslenia, rozvoju slovnej zásoby a taktiež rozvoju logického myslenia. Kladne hodnotila maľované čítanie, ktoré si podľa jej spozorovania deti veľmi obľúbili. Ich vyjadrovanie, logické myslenie a tvorivosť sa v porovnaní na začiatku realizácie prieskumu prostredníctvom didaktických hier značne zlepšilo. A to najmä preto, že deti prejavovali sami od seba radosť a chuť realizovať didaktické hry. Práca s učebnicou v porovnaní s didaktickými hrami ich počas vyučovania nenadchla.

6.7. Výsledky prieskumu

Výsledky pozorovania sme sa po analýze didaktických hier rozhodli zhrnúť do tabuliek, ktoré sme vyhodnotili a porovnali s výsledkami pozorovania pred začiatkom prieskumu jednotlivých detí, prostredníctvom systému KEMSAK, ktorý vychádza z tvorivo-humanistickej výchovy. Jeho použitím sme rozvíjali okrem kognitívnych aj nonkognitívne (mimopoznávacie) funkcie osobnosti ktorými sú kognitivizácia, emocionalizácia, motivácia, socializácia, axiologizácia a kreativizácia.

Tab. 1: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Petra

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	Pri práci vyžaduje pomoc, rečový prejav súvislý, agramatický. Číta slabikovane bez porozumenia. Myslenie samostatné aj nesamostatné. Pozornosť mimovoľná. Pamäť mechanická.	Pracuje samostatne, rečový prejav súvislý. Číta súvislo s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť mechanická.
Emocionalizácia	dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané	dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané
Motivácia	Potrebná motivácia. Motivácia vonkajšia.	Pracuje s radosťou, nie je potrebná motivácia. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane, oblíbená v kolektíve, spolupracuje podľa nálady, nevšímavé, samotárske.	K pedagógovi sa správa primerane, oblíbená v kolektíve, spolupracuje s radosťou a záujmom, všímavé, kolektívne.
Axiologizácia	Rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé, Zmysel pre čestnosť má iba v prospech seba. Klame.	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé, Má zmysel pre čestnosť, druhých hodnotí pozitívne. Pravdovravná.
Kreativizácia	Citlivý postreh, Nesmelá. Originalita.	Citlivý postreh, Prináša nové myšlienky. Originalita.
Motorika	Manuálne zručná.	Manuálne zručná.

Petka pracuje samostatne, iba zriedka jej treba pomôcť. Pri ťažších úlohách pracuje pomalším tempom, úlohy dokončuje. V kolektíve je oblíbená, nadviazala nové kontakty, doveruje si. Naučila sa rozprávať pravdu, je istejšia, pri neúspechu sa nevzdáva.

Tab. 2: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Jozef

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	Pracuje samostatne. rečový prejav súvislý, agramatický. Číta takmer plynule s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.	Pracuje samostatne, rečový prejav súvislý, ústup zajakavosti. Číta súvislo s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.
Motivácia	Potrebná motivácia pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Pracuje s radosťou, nie je potrebná motivácia. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane, oblúbený v kolektíve, spolupracuje, samotársky.	K pedagógovi sa správa primerane, oblúbený v kolektíve, spolupracuje s radosťou a záujmom, kolektívny.
Axiologizácia	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé, Zmysel pre čestnosť. Pravdovravný.	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé, Má zmysel pre čestnosť. Pravdovravný.
Kreativizácia	Citlivý postreh, Nesmelý Originalita.	Citlivý postreh, Prináša nové myšlienky. Originalita.
Motorika	Manuálne zručný. Narušená jemná motorika.	Manuálne zručný. Rozvoj jemnej motoriky sa zlepšil.

Jožko je milý, citlivý chlapec. Pracuje samostatne, iba pri ťažších úlohách potrebuje pomôcť. Je veľmi trpezlivý, vytrvalý pri úlohách. Číta plynule, porozumenie textu je na dobrej úrovni. V reprodukcii príbehu sa výrazne zlepšil. Slovnú zásobu má bohatú. Má starších rodičov, ktorí sa mu neustále venujú. Prejav zajakavosti sa vyskytuje už len pri veľmi rýchlej reči a napätí. Je veľmi nápomocný deťom v kolektíve aj dospelým. V kolektíve je oblúbený.

Tab. 3: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Demeter

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	<p>Pracuje nesamostatne.</p> <p>Rečový prejav dyslalický, veľmi detský.</p> <p>Číta slabikovane, zriedkavo s porozumením.</p> <p>Myslenie samostatné.</p> <p>Pozornosť mimovoľná.</p> <p>Pamäť mechanická.</p>	<p>Nesamostatnosť sa zlepšila, pri ťažších úlohách vyžaduje pomoc.</p> <p>Rečový prejav dyslalický, detský.</p> <p>Číta súvislo, s porozumením.</p> <p>Myslenie samostatné.</p> <p>Pozornosť sústredená, zriedka mimovoľná.</p> <p>Pamäť mechanická.</p>
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.
Motivácia	<p>Pracuje nesamostatne.</p> <p>Potrebná motivácia pri každej práci.</p> <p>Motivácia vonkajšia.</p>	<p>Pracuje samostatne.</p> <p>Motivácia je potrebná iba pri ťažších úlohách a práci.</p> <p>Motivácia vonkajšia.</p>
Socializácia	<p>K pedagógovi sa správa primerane.</p> <p>Menej obľúbený v kolektíve.</p> <p>Spolupracuje iba na požiadanie.</p> <p>Samotársky.</p>	<p>K pedagógovi sa správa primerane.</p> <p>Obľúbený v kolektíve.</p> <p>Spolupracuje so záujmom.</p> <p>Kolektívny.</p>
Axiologizácia	<p>Rozlišuje dobré a zlé.</p> <p>Zmysel pre čnosť.</p> <p>Pravdovravný, citlivý.</p>	<p>Rozlišuje dobré a zlé.</p> <p>Zmysel pre čnosť.</p> <p>Pravdovravný, citlivý.</p>
Kreativizácia	<p>Menej citlivý postreh.</p> <p>Mechanický prepis skutočnosti.</p>	<p>Menej citlivý postreh.</p> <p>Mechanický prepis skutočnosti.</p>
Motorika	<p>Narušená jemná a hrubá motorika.</p> <p>Pracuje za stáleho pobádania.</p>	<p>Rozvoj jemnej a hrubej motoriky sa zlepšil.</p> <p>Pracuje samostatnejšie.</p>

Demeterko je milý, veľmi citlivý chlapec. Pracuje samostatne, iba pri ťažších úlohách potrebuje pomôcť. Pri úlohách a činnostiach, ktoré mu nejdú podľa jeho predstáv, je netrpezlivý. Na začiatku prieskumu sa často vzdával, strácal záujem o činnosti. Vhodne zvolenou motiváciou sme u neho vypestovali vytrvalosť a pevnú

vôľu. Číta plynule, porozumenie textu je na dobrej úrovni. Reč je však stále detská. Písma je núhľadné. Pani vychovávateľka s pani učiteľkou sú toho názoru, že u Demeterka je nesprávna výchova. Rodičia a starí rodičia za neho všetko urobia. Nie je vedený k samostatnosti, neopravujú ho pri vyjadrovaní sa, je ich miláčikom. Slovnú zásobu má bohatú. Majú podozrenie, že Demeterko má črty autizmu. Obľubuje zvieratká a prírodu, s ktorými sa neustále rozpráva. Druhy jedla, ktoré sú inak tvarované alebo sfarbené ako je zvyknutý, nezje. Jeho reakcie na niektoré činnosti sú nevhodné. Občas máva „svoje dni“, správa sa akoby bol niekto iný a v inom svete. Pani vychovávateľka a učiteľka spolupracujú so školskou psychologičkou.

Tab. 4: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Daniel

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	Pracuje samostatne na primeranej úrovni. Rečový prejav nesúvislý, občas nezrozumiteľný, agramatický. Číta slabikovane bez porozumenia. Myslenie samostatné. Pozornosť mimovoľná aj sústredená. Pamäť logická.	Pracuje samostatne na primeranej úrovni. Rečový prejav súvislejší, agramatický, nezrozumiteľnosť ustúpila. Číta súvislo, s lepším porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.
Motivácia	Potrebná motivácia pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Pracuje s radosťou, pri ťažších úlohách je potrebná pomoc. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane. Dieťa obľúbené. Spolupracuje podľa nálady. Urážlivý. Má vedúce postavenie. Kolektívny	K pedagógovi sa správa primerane. Dieťa obľúbené. Spolupracuje so záujmom. Vyrovnanejší. Záujem o spoluprácu Kolektívny.
Axiologizácia	Rozlišuje aj nerozlišuje čo je dobré a čo zlé. Zmysel pre čestnosť. Často klame v svoj prospech.	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé Má zmysel pre čestnosť. Vie si priznať chybu.
Kreativizácia	Citlivý postreh Mechanický prepis skutočnosti	Citlivý postreh Prináša nové myšlienky.
Motorika	Manuálne zručný.	Manuálne zručný.

Danko je milý, živý chlapec. Pracuje samostatne, iba pri ťažších úlohách potrebuje pomoc. Jeho trpezlivosť a vytrvalosť pri činnostiach sa výrazne zlepšila. Motivácia a povzbudenie na neho vplýva veľmi dobre. Číta plynule, porozumenie textu je na lepšej úrovni. V reprodukcii príbehu sa výrazne zlepšil, no zamieňa slová

a nepoužíva zvrtné zámená. Reč je občas nezrozumiteľná. Písmo má úhľadné, pekné. Obľúbil si maľované čítanie a vyfarbovanie mandaly na neho vplývalo pozitívne. Je stále v pohybe, venuje sa futbalu. Veľmi rád pomáha pani vychovávateľke. Je vhodné ho zamestnať, aby sa cítil byť užitočný. Pochvala a poďakovanie má na neho veľký pozitívny vplyv. Danko je internátny žiak, máva dni, kedy je mrzutý, hašterivý, vzdorovitý. Chýba mu rodina.

Tab. 5: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Stela

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	Pracuje samostatne. Rečový prejav súvislý, dyslalický. Číta plynule, dlhšie slová slabikovane, s porozumením textu. Bohatá slovná zásoba. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.	Pracuje samostatne. Rečový prejav súvislý, dyslalický. Plynulé čítanie, s porozumením textu. Bohatá slovná zásoba. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Milá, priateľská, citovo nevyrovnaná.	Milá, priateľská, citovo vyrovnanejšia.
Motivácia	Potrebná motivácia pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Pracuje s radosťou, nie je potrebná motivácia, pracuje samostatne. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane. Obľúbená v kolektíve. Spolupracuje podľa nálady.	K pedagógovi sa správa primerane. Obľúbená v kolektíve. Spolupracuje s radosťou, zriedka podľa nálady.
Axiologizácia	Dôvera v seba. Rozlišuje dobro a zlo. Zmysel pre čestnosť, občas v prospech seba. Pravdovravná.	Dôvera v seba. Rozlišuje dobro a zlo. Má zmysel pre čestnosť v každej situácii. Pravdovravná.
Kreativizácia	Citlivý postreh, Výrazná tvorivosť. Originalita.	Citlivý postreh, Výrazná tvorivosť. Originalita.
Motorika	Manuálne zručná.	Manuálne zručná.

Stelka je veľmi rozumné, milé a citlivé dievča. Má výtvarný talent. Hry, pri ktorých mohla realizovať farebnosť obrázkov a uplatňovať kreativitu, ju zaujali. Pri tvorivej činnosti je kludná a citovo vyrovnaná. Je internátna žiačka, vychováva ju sama matka, ktorá od narodenia Stely neprejavuje dostatok lásky. Na pani vychovávateľku je citovo naviazaná. Reč je dyslalická, problémy so zamieňaním sykaviek, mäkkých spoluhlások u nej pretrvávajú. V porovnaní so začiatkom školského roka, bezdôvodné výbuchy plaču a zlosti sa zmiernili..

Tab. 6: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Peter

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	Pracuje samostatne. Rečový prejav nesúvislý, agramatický. Slovná zásoba chudobná. Číta takmer plynule s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť mimovoľná aj sústredená. Pamäť logická.	Pracuje samostatne, Rečový prejav nesúvislý, agramatický. Slovná zásoba na lepšej úrovni. Číta plynulo s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané.
Motivácia	Pracuje samostatne. Potrebná motivácia a pomoc pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Pracuje samostatne. Pracuje s radosťou, nie je potrebná motivácia. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane. Vedúce postavenie. Oblíbený v kolektíve. Spolupracuje. Kolektívny.	K pedagógovi sa správa primerane. Vedúce postavenie. Oblíbený v kolektíve. Spolupracuje. Kolektívny.
Axiologizácia	Rozlišuje, nerozlišuje čo je dobré a čo zlé. Často klame.	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé. Klame v svoj prospech.
Kreativizácia	Mechanický prepis skutočnosti.	Mechanický prepis skutočnosti.
Motorika	Manuálne zručný.	Manuálne zručný.

Petko je milý chlapec. Jeho správanie je niekedy neprimerané daným okolnostiam. Rozpráva nahlas, správa sa vulgárne. Je internátny žiak, cez víkendy sa mu rodičia nevenujú. V rodine tiež používajú nevhodný slovník. Petko si myslí, že je to v poriadku. Pracuje samostatne, iba pri ťažších úlohách potrebuje pomôcť. Pri úlohách je trpezlivý. Je súťaživý typ, čo sa prejavilo aj v záujme o didaktické hry. Číta plynule, porozumenie textu je na dobrej úrovni. Slovná zásoba sa zlepšila, vidíme v nej ešte nedostatky.

Tab. 7: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Silvia

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitivizácia	Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách potrebuje pomoc. Rečový prejav pomalý, často si zamieňa slová. Číta slabikovanie niekedy aj po hláskach. Problém s porozumením textu. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená a mimovoľná. Pamäť logická.	Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách potrebuje pomoc. Rečový prejav súvislý. Číta slabikovane. Porozumenie textu je na lepšej úrovni. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, neisté.	Dieťa milé, priateľské, neisté.
Motivácia	Potrebná motivácia pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Potrebná motivácia a pomoc pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane. V kolektíve obľúbená. Spolupracuje. Nesmelá.	K pedagógovi sa správa primerane. V kolektíve obľúbená. Spolupracuje. Smelšia.
Axiologizácia	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé Zmysel pre čestnosť. Pravdovravná.	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé. Zmysel pre čestnosť. Pravdovravná.
Kreativizácia	Citlivý postreh. Tvorivá. Originalita.	Citlivý postreh. Tvorivá. Originalita.
Motorika	Manuálne zručná.	Manuálne zručná.

Silvinka je milé, priateľské a citlivé dievča. Pri úlohách je trpezlivá. V porovnaní so začiatkom školského roka sa kvalita samostatnosti výrazne zvýšila. Sebaistota a usilovnosť sa upevnila. Číta slabikovane. Maľované čítanie malo na Silvinku pozitívny vplyv. Úlohy, pri ktorých využívala tvorivosť ju zaujali. V kolektíve je obľúbená.

Tab. 8: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Daniela

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitívizácia	Pracuje samostatne na primeranej úrovni. Rečový prejav súvislý. Číta takmer plynule s porozumením. Myslenie samostatné aj nesamostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.	Pracuje samostatne. Rečový prejav súvislý, Číta plynule s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané, plaché, uzavreté.	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané, plaché.
Motivácia	Potrebná motivácia pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Pracuje s nadšením. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane. Obľúbená v kolektíve. Spolupracuje.	K pedagógovi sa správa primerane. Obľúbená v kolektíve. Spolupracuje so záujmom.
Axiologizácia	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé. Zmysel pre čestnosť. Klame.	Rozlišuje čo je dobré a čo zlé. Má zmysel pre čestnosť. Klame.
Kreativizácia	Citlivý postreh. Tvorivá. Originalita.	Citlivý postreh. Tvorivá. Originalita.
Motorika	Manuálne zručná.	Manuálne zručná.

Danielka je milé dievča. Pracuje samostatne. Je trpezlivá. V čítaní sa zlepšila v porovnaní so začiatkom školského roka. Je výtvarne nadaná, tvorivá. Didaktické hry, pri ktorých mohla zozvijať svoju kreativitu mali u nej veľký úspech. Prostredníctvom maľovaného čítania stratila zábrany a nezáujem o čítanie. Obľúbila si vyfarbovanie mandaly, pri ktorom pôsobila vyrovnané. Veľkou motiváciou a radosťou pre ňu je pochvala od pani vychovávateľky. Spolupráca s Danielkou je otvorenejšia, úsmev na tváričke je častejší.

Tab. 9: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Viera

KEMSAK	Na začiatku prieskumu	Po ukončení prieskumu
Kognitívizácia	Pracuje samostatne, pri ťažších úlohách je potrebná motivácia. Rečový prejav súvislý, agramatický. Číta slabikovane, niekedy po hláskach. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená aj mimovoľná. Pamäť logická.	Pracuje samostatne. Rečový prejav súvislý. Číta súvislo s porozumením. Myslenie samostatné. Pozornosť sústredená. Pamäť logická.
Emocionalizácia	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané, plaché.	Dieťa milé, priateľské, citovo vyrovnané, plaché.
Motivácia	Potrebná motivácia pri ťažších úlohách. Motivácia vonkajšia.	Pracuje s radosťou, nie je potrebná motivácia. Motivácia vnútorná.
Socializácia	K pedagógovi sa správa primerane. Obľúbená v kolektíve. Spolupracuje. Neprimerané hlučné správanie.	K pedagógovi sa správa primerane. Obľúbená v kolektíve. Spolupracuje s radosťou a záujmom. Správanie primerané.
Axiologizácia	Rozlišuje dobré a zlé. Zmysel pre čestnosť. Pravdovravná.	Rozlišuje dobré a zlé. Má zmysel pre čestnosť. Pravdovravná.
Kreativizácia	Citlivý postreh. Tvorivá. Originalita.	Citlivý postreh. Tvorivá. Originalita.
Motorika	Manuálne zručná.	Manuálne zručná.

Vierka je milé dievča. Na začiatku školského roka bola viac uzavretá. Má veľký výtvarný talent. Každú voľnú chvíľku venuje kresleniu. Didaktické hry s obrázkami a mandaly spôsobili u nej veľký pokrok v otvorenosti. Výtvarná činnosť ju ukludňuje, je vyrovnaná. Pochvala od pani vychovávateľky má pre Vierku nesmierny význam. Zlepšila sa v čítaní, dopĺňaní písmen do slov, slovná zásoba je bohatšia.

6.8.Odporúčania pre prax

S prihliadnutím na všetky skutočnosti môžeme konštatovať, že didaktické hry sú prínosom pre pedagogickú prax. Sú to samozrejme iba naše predpoklady, ktoré prezentujeme ako podnety pre ďalšie bádanie v tejto oblasti. Naše hry sa dajú využiť vo všetkých typoch zariadení. Sú vhodné nielen pre prácu vo výchove mimo vyučovania, ale aj pre učiteľov, rodičov a psychologov. Nesmieme zabudnúť, že príprava hravých hodín je pre pedagóga náročná na čas a tvorivosť. Tvorivosti pedagógov je často na prekážku stereotyp, rutina, ktorý nedovoľuje vidieť a prinášať nové prístupy.

Často sa stretávame s názormi pedagógov, že žiaci nechodia radi do školy a povinnostiam sa vyhýbajú. Veľakrát schopnosti a vedomosti žiakov prevyšujú ich reálne školské výsledky. Preto je dôležité naučiť žiakov pozorne načúvať, všímať si detailov a následne ovplyvňovať ich jednanie a rozhodovanie. Zistili sme, že práve didaktická hra nám umožňuje vytvárať také herné situácie, ktoré dokážu deti presvedčiť o tom, že každé učenie sa môže stať zaujímavou hrou.

Za kľúčové kompetencie rozvoja celej a efektívnej osobnosti považujeme komunikačné schopnosti a spôsobilosti, personálne a interpersonálne schopnosti, schopnosti kriticky a tvorivo riešiť problémy a pracovať s modernými informačnými technológiami. Myslíme si, že rozvoj osobnosti dieťaťa ako sociálnej a individuálnej bytosti môžeme podporiť aj kvalitnými didaktickými hrami.

ZÁVER

Diplomová práca sa zaoberala využitím didaktických hier v predmete slovenský jazyk u žiakov 2. ročníka s narušenou komunikačnou schopnosťou vo výchove mimo vyučovania. V teoretickej časti sme sa zamerali na charakteristiku dieťaťa mladšieho školského veku, vysvetlenie pojmu hra, didaktická hra, učenie a vysvetlenie pojmu narušená komunikačná schopnosť.

Hlavným cieľom prieskumu bolo využitie didaktických hier v predmete slovenský jazyk u žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou. Cieľom prieskumu bolo vytvorenie súboru didaktických hier zameraných na opakovanie a upevňovanie aktuálne preberaného učiva zo slovenského jazyka 2. ročníka ZŠI pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a overenie správnosti zostavenia.

Zamerali sme sa aj na skupinové vzťahy, úroveň komunikácie, celkovú atmosféru a čas hrania sa. Hlavnou úlohou didaktických hier bolo ponúknutie možností žiakov zmobilizovať a upútať. Precvičovanie aktuálne preberaného učiva bolo spojené s radosťou a zábavou. Prostredníctvom hry žiaci získavali poznatky rýchlejšie a dlhšie si ich uchovali v pamäti. Intenzívne sa zapájali do učebného procesu.

Pri hrách na rozvoj komunikačných zručností sme žiakom dali možnosť uplatňovať vlastnú aktivitu a tvorivosť. Zapájali sme aj takých žiakov, ktorí preberajú názory spolužiakov a kontakt s učivom strácajú, učivo pre nich začína byť nezáujímavé. Žiakom sme dali možnosť vyjadrovať sa k odpovediam spolužiakov. Dôraz sme kládli na to, aby nebol nikto zosmiešňovaný za iný názor, ako názor väčšiny žiakov. Pri rozvoji receptívnej oblasti komunikačných zručností sme sa zamerali na také činnosti, pri ktorých žiak dostával informácie a myšlienky z vonkajších zdrojov. Žiaci sa v priebehu hier učili pozorne počúvať a motivácia naučiť sa dobre čítať, bola pokračovaním počúvania iných. Pri rozvoji produktívnej oblasti komunikačných zručností žiaci rozvíjali vlastné myšlienky a informácie, aby sa o ne podelili s ostatnými. Žiaci získali dôveru vo vlastné schopnosti verbálne zvládať situácie.

Zrozumiteľnosť učiva sa podstatne zvýšila. Najlepším prostriedkom sa ukázal pestrý obrázkový materiál (napr. hracie kartičky Zelený list). Pre žiakov mladšieho školského veku je veľmi dôležitá ilustrácia abstraktných pojmov konkrétnym

príkladom, to znamená postup od jednotlivého k všeobecnému. Žiaci si konkrétne príklady lepšie zapamätali.

Didaktické hry zvýšili motiváciu žiakov, ktorá je vo výchove a vyučovaní nesmierne dôležitá. Na motiváciu pôsobila kladne odmena. Pre žiakov boli najsilnejším motivačným faktorom dosiahnuté výsledky, pri ktorých úspech zvyšoval detskú sebadôveru a ich sebavedomie.

Pri práci vo dvojiciach žiaci získavali skúsenosti v sociálnych rolách, učili sa spolupracovať a vzájomne si vymieňať informácie, upevňovať sebakontrolu. Žiaci sa naučili hodnotiť a kontrolovať vlastnú prácu. Zlepšila sa slovná zásoba a gramatická stránka reči.

Najväčší úspech malo maľované čítanie, prostredníctvom ktorého si žiaci dávali poznatky do súvislostí a vžili sa s dejom rozprávky. Spoluprežívanie a spolucítenie žiakov viedlo k hlbokjej účasti detských čitateľov s postavami.

Hry rozvíjali tvorivosť a fantáziu. Tvorivá činnosť zvyšovala pocit vlastnej hodnoty a zvyšovala motiváciu. Ak niečo nové vytvorím – som ocenený. Žiaci sa zaujímali o všetko nové a nezvyčajné, prejavovali svoje city, ktoré boli vytrvalé a cieľavedomé. Vytýčili si vedome cieľ a snažili sa ho dosiahnuť.

Potešila nás skutočnosť, že žiaci dali v čase záujmovej činnosti prednosť didaktickej hre pred modernými hračkami a hrami.

Veríme, že v diplomovej práci sme náš cieľ dostatočne splnili a priblížili dôležitosť didaktickej hry vo výchove mimo vyučovania a výsledky nášho prieskumu prinesú inšpiráciu pre tých, ktorí pracujú s deťmi a chcú im pomáhať.

ZOZNAM POUŽITEJ SLOVENSKEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV

Knižná literatúra:

- BATIKOVÁ, S. – CHOVANOVÁ, K.: *Makovička*. Bratislava: Proxima Press, 2004. 2. vydanie, ISBN 80-85454-63-7
- ĎURIČ, L. a kol. : *Pedagogická psychológia – terminologický a výkladový slovník*. Bratislava: SPN, 1997. ISBN 80-08-02498-4
- ĎURIČ, L. – GRÁC, J. – ŠTEFANOVIČ, J.: *Pedagogická psychológia*. Bratislava: Jaspis, 1991. ISBN 80-900477-6-9
- ELKONIN, D. B.: *Psychológia hry*. Bratislava: SPN, 1983. ISBN 67-004-83
- FÜLÖPOVÁ, E. – ZELINOVÁ, M.: *Hry v materskej škole*. Bratislava: SPN, 2003. ISBN 80-10-00002-7
- HIRSHNEROVÁ, Z.: *Slovenský jazyk pre 2. ročník základných škôl metodická príručka*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2006. ISBN 80-7158-691-9
- JAKABČIC, I. : *Základy vývinovej psychológie*. Bratislava: IRIS, 2002. ISBN 80-89018-34-3
- KONČEKOVÁ, E. : *Vývinová psychológia*. Prešov: Michala Vaška, 2010. ISBN 80-968797-6-6
- KRATOCHVÍLOVÁ, E. a kol.: *Úvod do pedagogiky*. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity, 2007. ISBN 978-80-8082-145-6
- LACKOVÁ, Z. – AGALAREVOVÁ, P.: *Čítanka pre 2. ročník základných škôl metodická príručka 2*. Bratislava: Aitec, 2010. ISBN 978-80-89375-37-0
- LECHTA, V. a kol. : *Diagnostika narušenej komunikačnej schopnosti*. Martin: Efeta, 2002. ISBN 80-8063-100-X
- LECHTA, V. a kol. : *Logopedické repetitórium*. Bratislava: SPN, 1990. ISBN 80-08-00447-9
- PETLÁK, E.: *Všeobecná didaktika*. Bratislava: Iris, 2004. ISBN 80-89018-64-5

- REICHELOVÁ, E. : *Na chvíľu Freudom*. Košice: Integrity Solutions, 2010. ISBN 978-80-970592-1-7
- SVETLÍKOVÁ, J.: *Hra vo výchove emocionálne a sociálne narušených detí*. Bratislava: RETAAS, 2005. ISBN 80-89113-23-0
- SVETLÍKOVÁ, J.: *Výchova hrou*. Bratislava: Humanitas, 2000. ISBN 80-968053-2-0
- SVETLÍKOVÁ, J. a kol.: *Kniha hier*. Trnava: LIAMA, 1998. ISBN 80-967532-3-1
- SVETLÍKOVÁ, J. – FÜLÖPOVÁ, E. – ALBERTY, L.: *Kniha hier pre tvorivo-humanistickú výchovu*. Bratislava: Educatio, 1998. ISBN 80-967532-1-5
- TRUBÍNIOVÁ, V. a kol.: *Predškolská pedagogika – terminologický a výkladový slovník*. Ružomberok: Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity, 2007. ISBN 978-80-8084-162-1
- TUREK, I.: *Zvyšovanie efektívnosti vyučovania*. Bratislava: Metodické centrum, 1997. ISBN 80-88796-49-0
- VAŠEK, Š.: *Základy špeciálnej pedagogiky*. Bratislava: Sapientia, 2007. ISBN 978-80-89229-09-3
- ZELINA, M.: *Aktivizácia a motivácia žiakov na vyučovaní*. Prešov: Metodické centrum, 1996. ISBN 80-8045-042-0
- ZELINA, M.: *Humanizácia školstva*. Bratislava: Psychodiagnostika s. r. o, 1993. ISBN 80-88714-00-1
- ZELINA, M.: *Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava: IRIS, 2011. ISBN 978-80-89256-60-0
- ZELINA, M. – ZELINOVÁ, M.: *Rozvoj tvorivosti detí a mládeže*. Bratislava: SPN, 1990. ISBN 80-08-00442-8

ZOZNAM POUŽITEJ ZAHRANIČNEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV

Knižná literatúra:

HARTL, P. – HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-303-X

KOL.: *Filosofický slovník*. Olomouc: FIN, 1995. ISBN 80-7182-014-8

KUTÁLKOVÁ, D.: *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1026-9

LECHTA, V.: *Symptomatické poruchy řeči u dětí*. Praha: Portál, 2002. ISBN 978-80-7367-433-5

LECHTA, V. – KRÁLIKOVÁ, B.: *Když naše dítě nemluví plynule*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-849-4

SCHMIDBAUER, W.: *Psychologie: Lexikon základních pojmů*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0459-6

SOVÁK, M.: *Logopedie*. Praha: SPN, 1971.

ŠKODOVÁ, E. – JEDLIČKA, I.: *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-546-6

THOROVÁ, K.: *Poruchy autistického spektra*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-091-7

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0956-0

ZELINKOVÁ, O.: *Poruchy učení*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-242-4

ZOZNAM TABULIEK

Zoznam tabuliek

Tab. 1: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Petra.....	66
Tab. 2: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Jozef.....	67
Tab. 3: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Demeter.....	68
Tab. 4: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Daniel.....	70
Tab. 5: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Stela.....	71
Tab. 6: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiak Peter.....	72
Tab. 7: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Silvia.....	73
Tab. 8: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Daniela....	74
Tab. 9: Výsledky pozorovania efektivity didaktických hier - žiačka Viera.....	75

ZOZNAM PRÍLOH

Zoznam príloh

Príloha A – Didaktická hra Farebná samohláska – vypracovaný pracovný list.....	I
Príloha B – Didaktická hra Pomotané písmená – vypracovaný pracovný list.....	II
Príloha C – Doplnujúca didaktická hra Mandala – vypracovaný pracovný list.....	III
Príloha D – Didaktická hra Hraj sa so mnou – vypracovaný pracovný list.....	IV
Príloha E – Didaktická hra Urči správne miesto – vzorový pracovný list.....	V
Príloha F – Didaktická hra Urči správne miesto – vypracovaný pracovný list.....	VI
Príloha G – Didaktická hra Poznáš ma? – vzorový pracovný list.....	VII
Príloha H – Didaktická hra Poznáš ma? – vypracovaný pracovný list.....	VIII
Príloha I – Doplnujúca didaktická hra Zopakujme si – vypracovaný pracovný list.....	IX
Príloha J – Didaktická hra Prekvapenie – vzorový pracovný list.....	X
Príloha K – Didaktická hra Prekvapenie – vypracovaný pracovný list.....	XI
Príloha L – Didaktická hra Čarovné dvojhlásky – vypracovaný pracovný list.....	XII
Príloha M – Didaktická hra Traja kamaráti – vzorový pracovný list.....	XIII
Príloha N – Didaktická hra Traja kamaráti – vypracovaný pracovný list.....	XIV
Príloha O – Didaktická hra Mäkké spoluhlásky – vzorový pracovný list.....	XV
Príloha P – Didaktická hra Mäkké spoluhlásky – vypracovaný pracovný list.....	XVI
Príloha R – Didaktická hra Obrázková skrývačka – vypracovaný pracovný list.....	XVII
Príloha S – Doplnujúca didaktická hra Mandala – vypracovaný pracovný list.....	XVIII
Príloha T – Doplnujúca didaktická hra Mandala – vypracovaný pracovný list.....	XIX
Príloha U – Didaktická hra Pexeso – vypracovaný pracovný list.....	XX
Príloha V – Doplnujúca didaktická hra Zelený list – vzorový pracovný list.....	XXI
Príloha W – Didaktická hra Veveričkina huba – vypracovaný pracovný list.....	XXII
Príloha X – Didaktická hra Skryté slová – vypracovaný pracovný list.....	XXIII

Príloha Y – Didaktická hra Tajnička – vypracovaný pracovný list.....XXIV

Príloha Z – Didaktická hra Porozmýšľaj – vypracovaný pracovný list.....XXV

PRÍLOHY

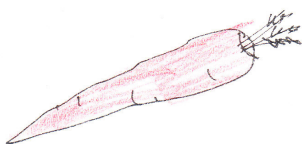
Príloha B – Didaktická hra Farebná samohláska – vypracovaný pracovný list

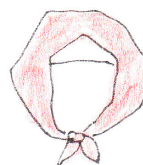
H A D

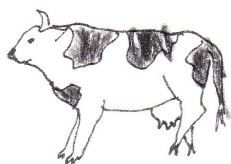
M A

M A

S A

K A

M A

H A

S A

M A K

P A A A

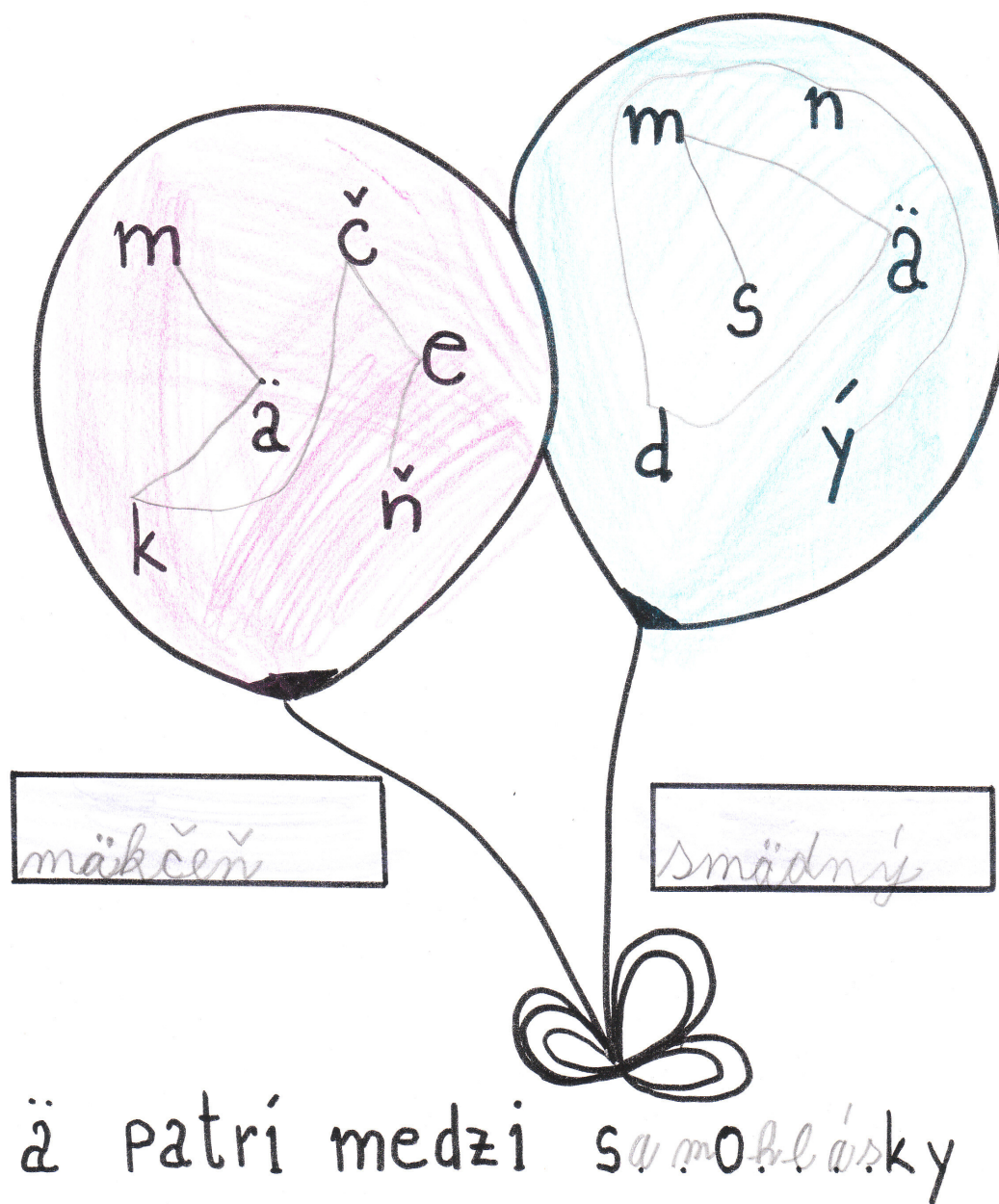

S A A A

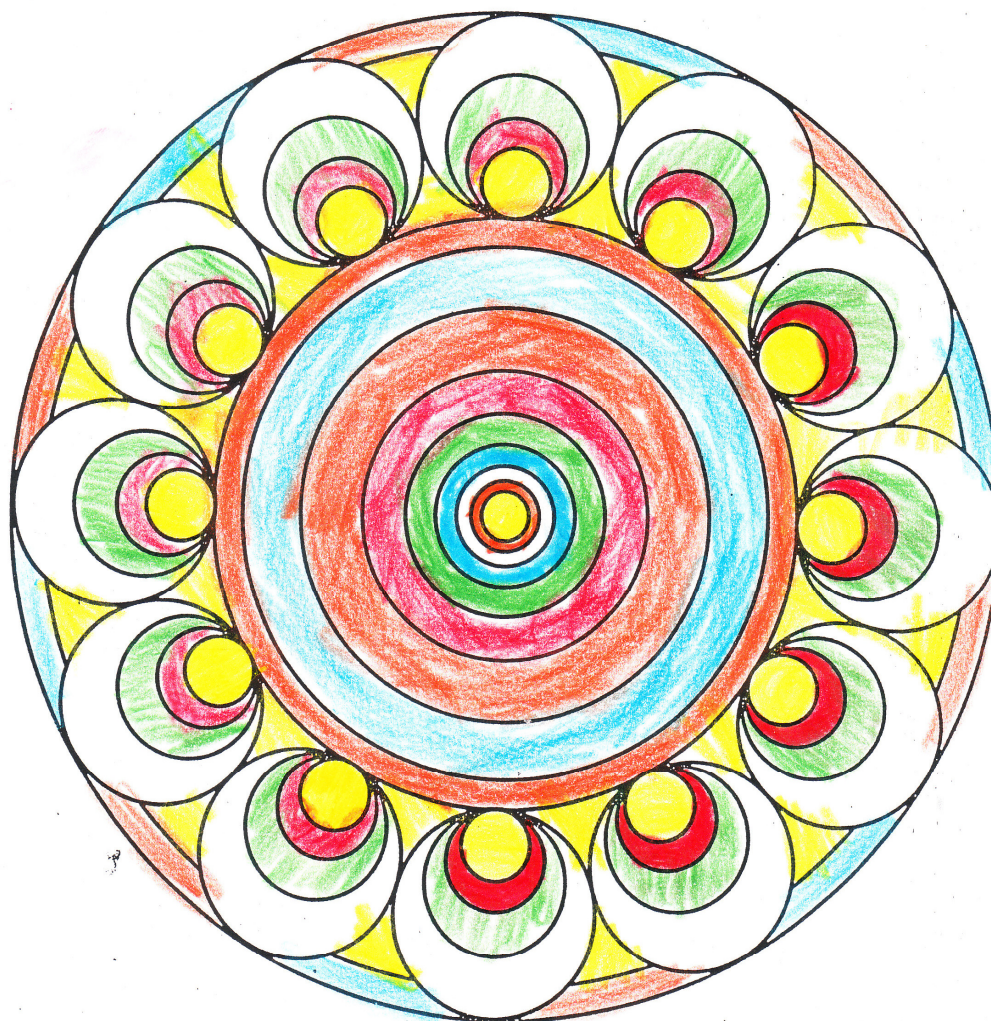

J A A A A

Príloha B – Didaktická hra Pomotané písmená – vypracovaný pracovný list

Príloha C – Dopĺňujúca didaktická hra Mandala – vypracovaný pracovný list

Príloha D – Didaktická hra Hraj sa so mnou – vypracovaný pracovný list

M
M E D V E D E

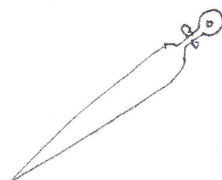
V
j e ž

V
v t e c e

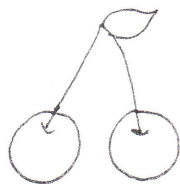
J
j a l e ň

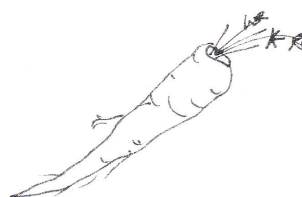
M
M e č

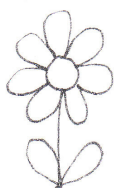
P
p e s

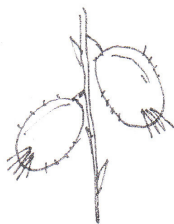
Č
č e r e ň a

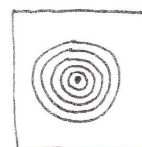
N
p e ť u ť l e ň

K
k v e t

L
e g r e ť e

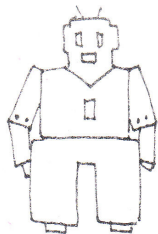

D
d e ť

Príloha E – Didaktická hra Urči správne miesto – vzorový pracovný list

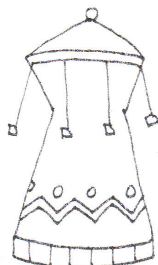
--	--	--

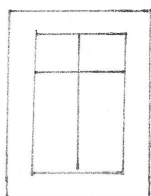
--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

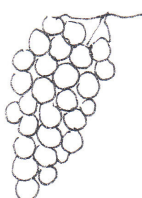
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

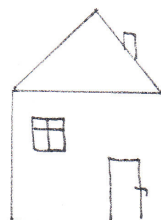
--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--

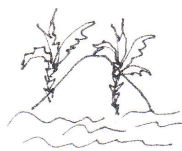
--	--	--	--	--	--

--	--	--

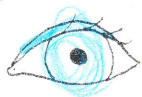

--	--	--

--	--	--	--	--	--

Príloha F – Didaktická hra Urči správne miesto – vypracovaný pracovný list

OK

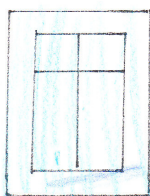
ROBOT

HOMPOK
K T

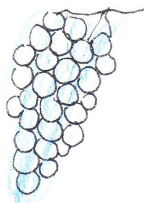
KOLOTEC

OBLOK
OBLOK

ZVON

HRIZNE

STROM

DOM

NIS

KOPEC
KOPEC

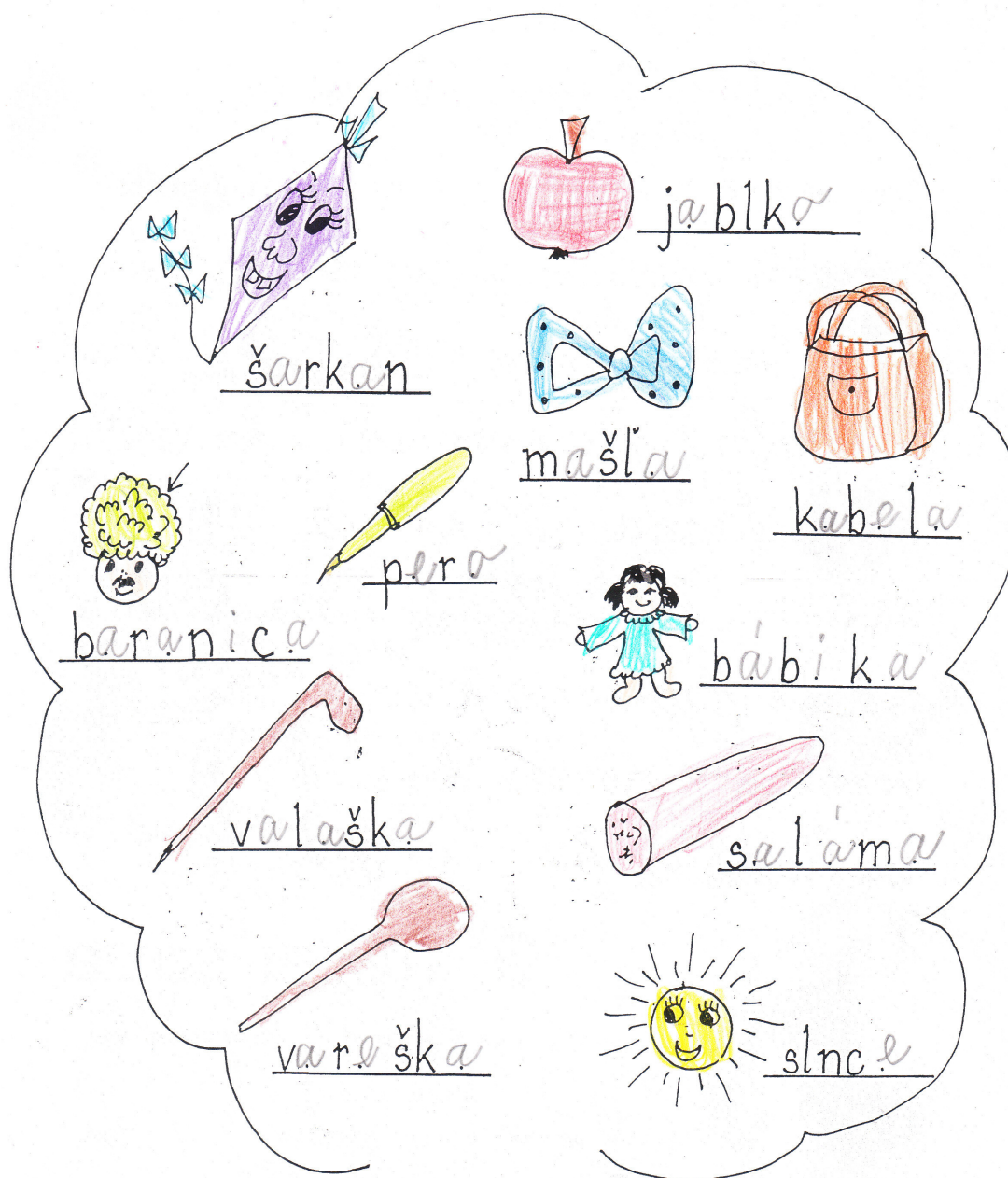
Príloha G – Didaktická hra Poznáš ma? – vzorový pracovný list

Príloha H – Didaktická hra Poznáš ma? – vypracovaný pracovný list

	7		
dom	sobera	rak	jama
			
kava	kajina	macka	mak
			
šáka	krava	sál	mašľa
			
saldona	baranica	šáka	oblak
			
fajka	gaštan	žaba	had
			
jašterica	krv	morkva	čaj
			
pasák	umývadlo	vačcha	drak

Príloha I – Doplnujúca didaktická hra Zopakujme si – vypracovaný pracovný list

Doplň samohlásky a, á, e, é, i, í, o

ja ma, le jak, rá no, ká va, lek ár,

Príloha J – Didaktická hra Prekvapenie – vzorový pracovný list

vchod	gól	gong	golf	hod
strom	kov	šport	muž	schod
roj	des	rám	luk	slon
dom	vec	ľad	puk	noc
kel	pec	čaj	dub	hus
meď	pes	čas	zub	buk
med	les	šach	sud	sup
krok	rok	sad	tón	nos
rak	lak	mach	trak	drak
miok	kat	mrak	vlak	Boh
soľ	loď	moc	mor	zlo
lov	hloh	sok	koč	boj

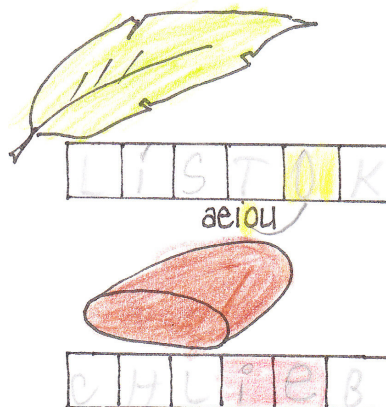
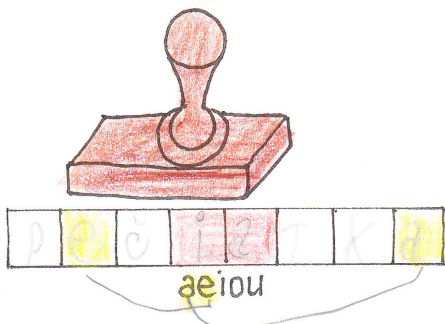
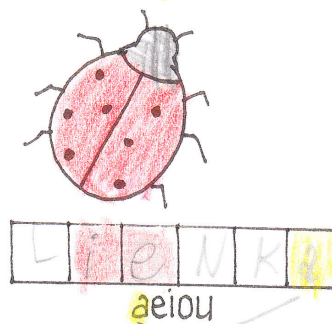
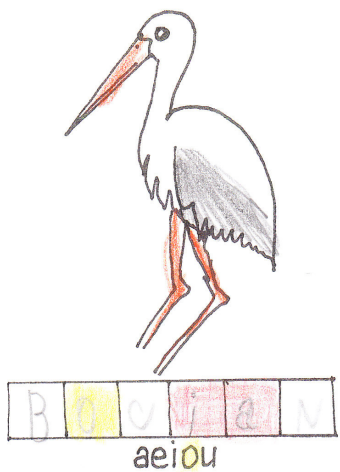
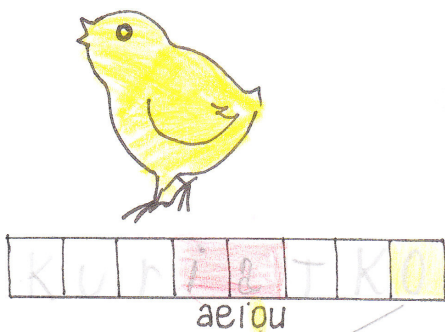
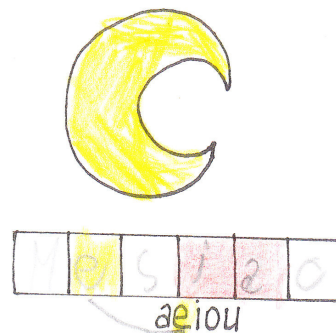
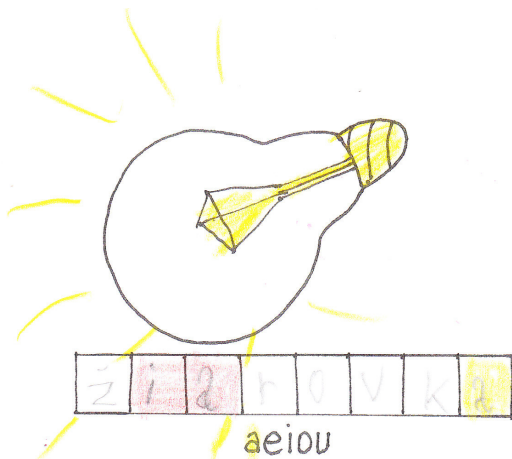
jednoslabičné slová so samohláskou **a,á** – vyfarbi hnedou farbou
so samohláskou **u** – vyfarbi zelenou farbou
so samohláskou **e** – vyfarbi červenou farbou
so samohláskou **o, ó** – vyfarbi modrou farbou

Príloha K – Didaktická hra Prekvapenie – vypracovaný pracovný list

vchod	gól	gong	golf	hod
strom	kov	šport	muž	schod
roj	des	rám	luk	slon
dom	vec	lad	puk	noc
keč	peč	čaj	dub	hus
meč	pes	čas	zub	buk
meč	les	šach	sud	sup
krok	rok	sad	tón	nos
rak	lak	mach	trak	drak
miok	kat	mrak	vlak	Boh
soľ	loď	moc	mor	zlo
lov	hloh	sok	koč	boj

jednoslabičné slová so samohláskou **a, á** – vyfarbi hnedou farbou
 so samohláskou **u** – vyfarbi zelenou farbou
 so samohláskou **e** – vyfarbi červenou farbou
 so samohláskou **o, ó** – vyfarbi modrou farbou

Príloha L – Didaktická hra Čarovné dvojhásky – vypracovaný pracovný list

Príloha M – Didaktická hra Traja kamaráti – vzorový pracovný list

V LESE ŽILI TRAJA KAMARÁTI: , A . NA JAR
POZVALA DO SVOJHO DOMČEKA A NA HOSTINU.
NA TANIER PRICHYSTALA . ALE A NEZJEDLI
ANI JEDEN. VEVERIČKA NEVIE, ČO JE DOBRÉ! V LETE
POZVAL KAMARÁTOV . PRE KAŽDÉHO PRICHYSTAL
A . NEVIE, ČO JE DOBRÉ, POMYSLELI SI
KAMARÁTI. NA JESEŇ POZVAL KAMARÁTOV NA HOSTINU
. PRED KAŽDÉHO POSTAVIL . KAMARÁTI ODIŠLI
A NEZJEDLI ANI KÚSOK. VTOM ZADUL VIETOR A ZO
STROMU SPADOL . NA ŇOM BOLO NAPIŠANÉ: POZOR!
IDE ZIMA!! KAMARÁTI SA RÝCHLO ROZLÚČILI A UTEKALI
DO SVOJICH DOMČEKOV. TAM MALI ZÁSOBY NA CELÚ
ZIMU. A TERAZ UŽ TICHO - KAMARÁTI SPIA.

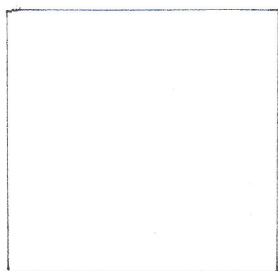

Príloha N – Didaktická hra Traja kamaráti – vypracovaný pracovný list

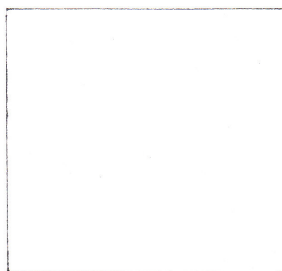
V LESE ŽILI TRAJA KAMARÁTI: A A . NA JAR
POZVALA DO SVOJHO DOMČEKA A NA HOSTINU.
NA TANIER PRICHYSTALA . ALE A , NEZJEDLI
ANI JEDEN. VEVEŘIČKA NEVIE, ČO JE DOBRÉ! V LETE
POZVAL KAMARÁTOV . PRE KAŽDÉHO PRICHYSTAL
 A . NEVIE, ČO JE DOBRÉ, POMYSLELI SI
KAMARÁTI. NA JESEŇ POZVAL KAMARÁTOV NA HOSTINU
 . PRED KAŽDÉHO POSTAVIL . KAMARÁTI ODIŠLI
A NEZJEDLI ANI KÚSOK. VTOM ZADUL VIETOR A ZO
STROMU SPADOL . NA ŇOM BOLO NAPIŠANÉ: POZOR!
IDE ZIMA!! KAMARÁTI SA RÝCHLO ROZLÚČILI A UTEKALI
DO SVOJICH DOMČEKOV. TAM MALI ZÁSOBY NA CELÚ
ZIMU. A TERAZ UŽ TICHO - KAMARÁTI SPIA.

Príloha O – Didaktická hra Mäkké spoluhlásky – vzorový pracovný list

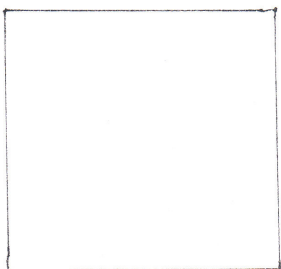
Čučoriedky, černice,
mám ich vyše čapice.
Tuto si ich majte,
čokolády dajte.

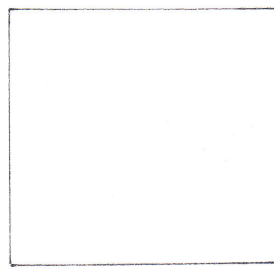
Žaba, žaba maličká,
skáč mi pekne, žabička.
Na vodu ťa hádzem,
mocne, ako vládzem.

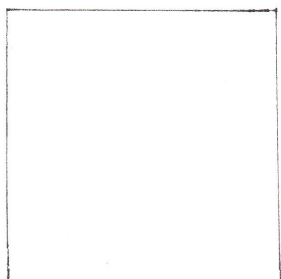
Šuchta – buchta, šušušu,
pošuškám ti do ušú:
Tu na tomto ušku
Chytil som ti blšku.

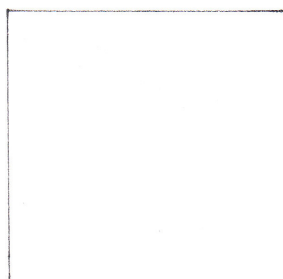
Javorové koryto,
v tom koryte jelito.
Pri jelite mačka,
bola zabíjačka.

Hádzem, hádžeš, hádže,
mamka buchty sádže.
Džemom ich plní,
už je pekáč plný.

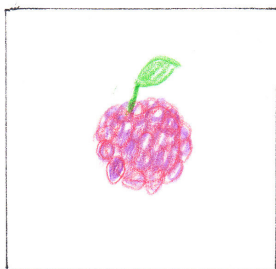

Cmúfal by som, nemám čo,
dajteže mi voľačo.
Že som dobrý chlapec,
dajte hrozna strapec.

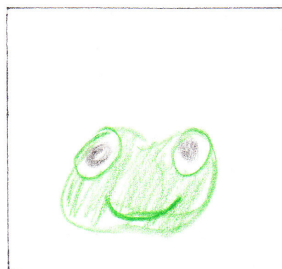
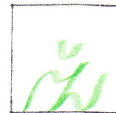

Príloha P – Didaktická hra Mäkké spoluhlásky – vypracovaný pracovný list

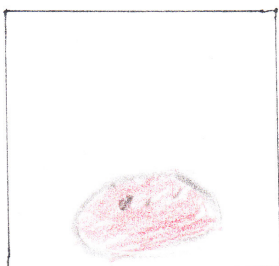
Čučoriedky, černice,
mám ich vyše čapice.
Tuto si ich majte,
čokolády dajte.

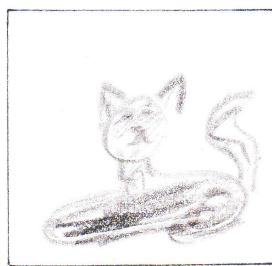
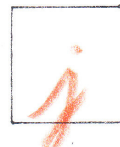
Žaba, žaba maličká,
skáč mi pekne, žabička.
Na vodu ťa hádzem,
mocne, ako vládzem.

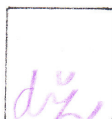
Šuchta – buchta, šušušu,
pošuškám ti do ušú:
Tu na tomto ušku
Chytil som ti blšku.

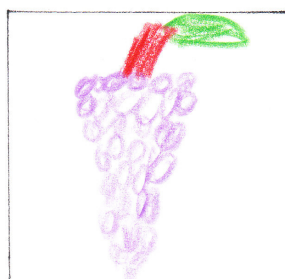
Javorové koryto,
v tom koryte jelito.
Pri jelite mačka,
bola zabíjačka.

Hádzem, hádžeš, hádže,
mamka buchty sádže.
Džemom ich plní,
už je pekáč plný.

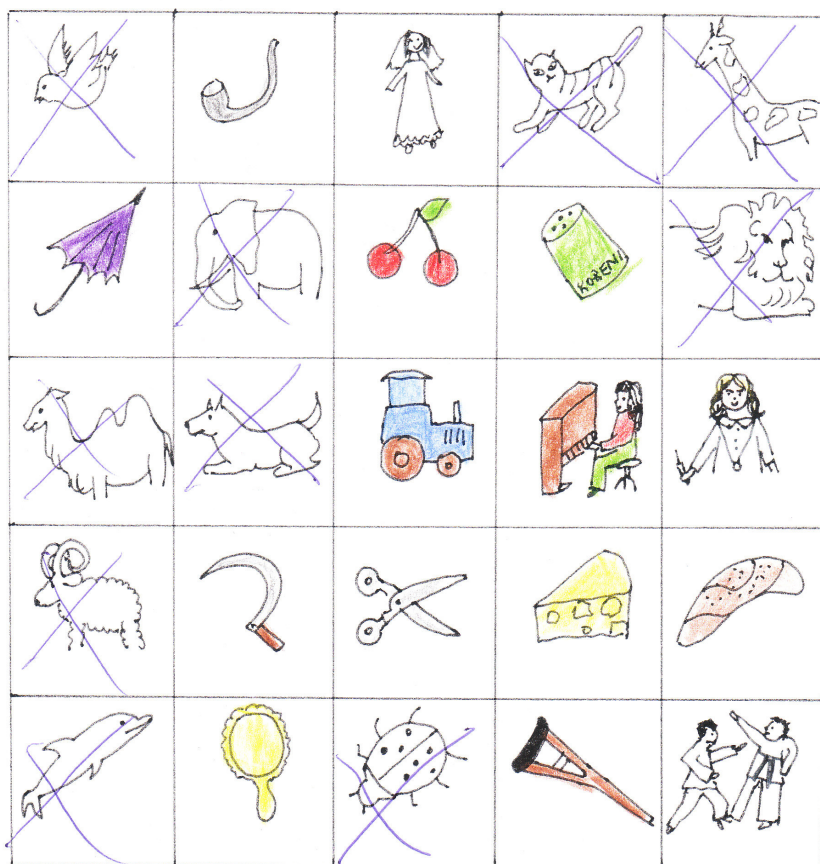
Cmúfal by som, nemám čo,
dajteže mi voľačo.
Že som dobrý chlapec,
dajte hrozna strapec.

Príloha R – Didaktická hra Obrázková skrývačka – vypracovaný pracovný list

obrázková skrývačka

Nájdí a vyškrtaj všetky obrázky zvierat. Ostatné obrázky pomenuj, vypíš z nich prostredné písmeno a dozvieš sa tajničku.

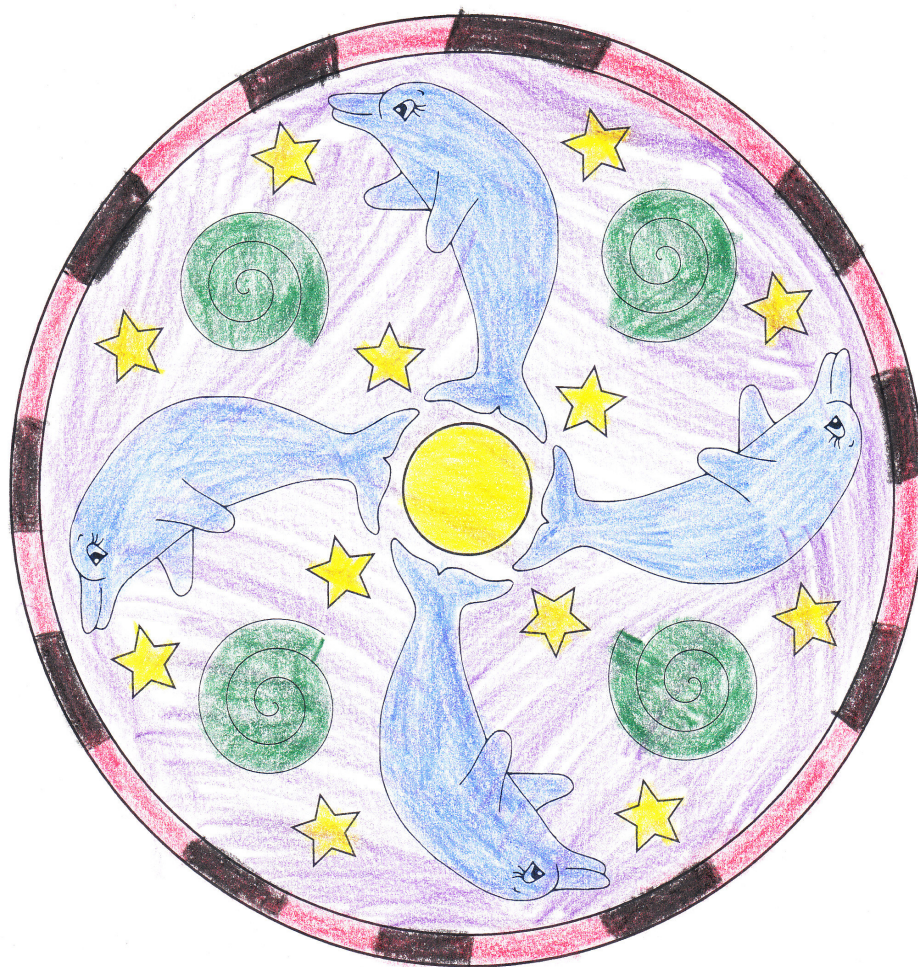

J E D E N K R Á S N Y Ž A R T

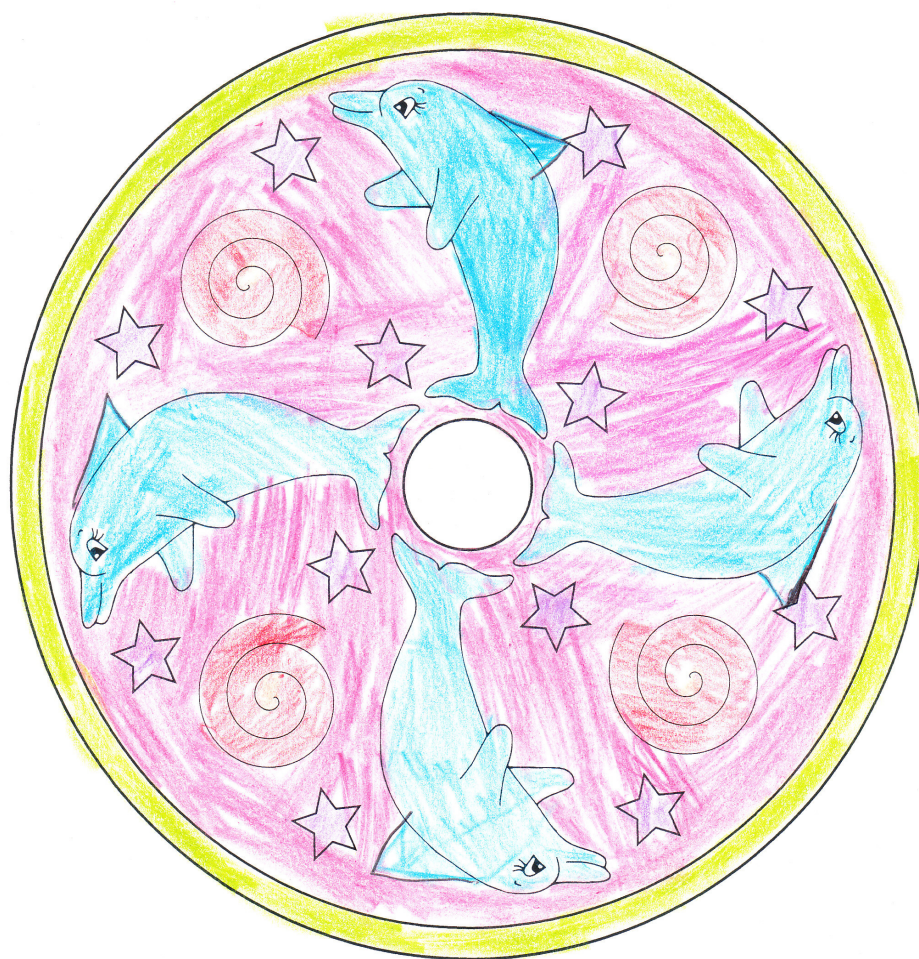
F A (J) K A -
 N E (V) S T A -
 D A Ž (O) N I K -
 Č E R E Š Ň A -

K O R E Ň I Č K A -
 T R A K (T) O R -
 K L A V I (O) I S T K A -
 L E K (A) R K A -
 K O (S) Ā K -

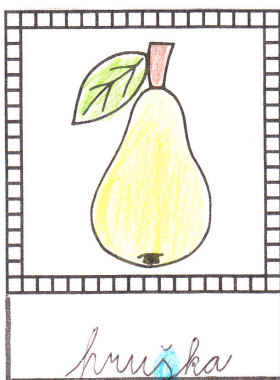
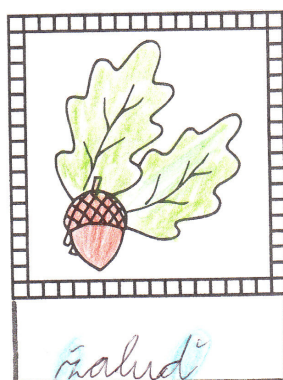
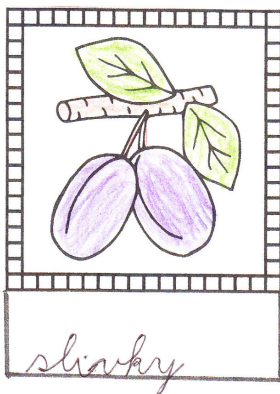
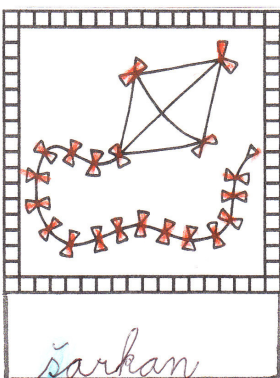
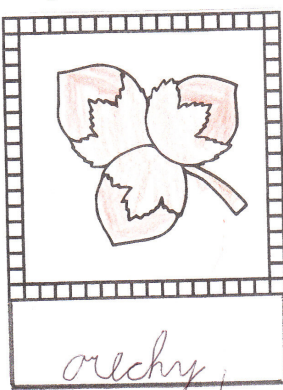
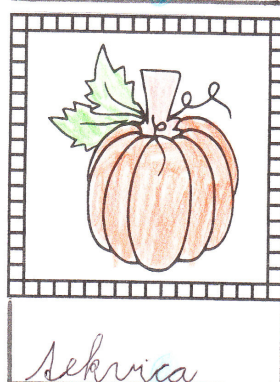
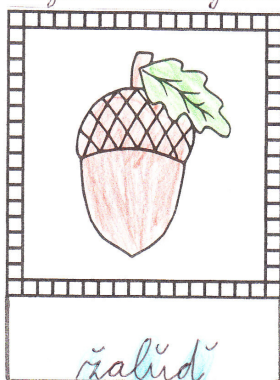
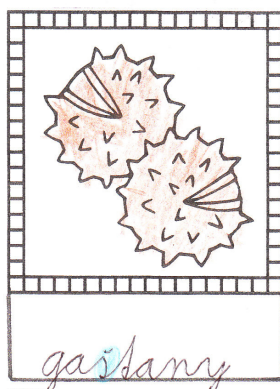
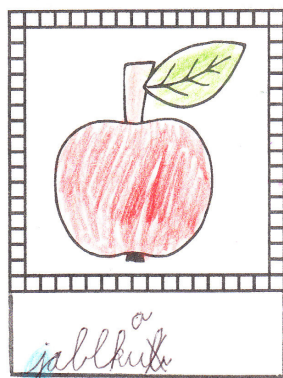
Príloha S – Dopĺňujúca didaktická hra Mandala – vypracovaný pracovný list

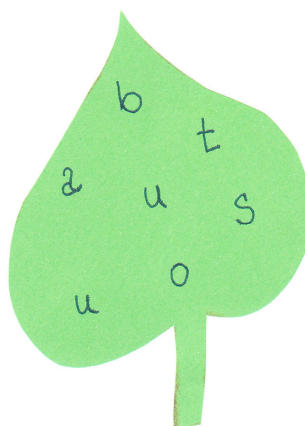
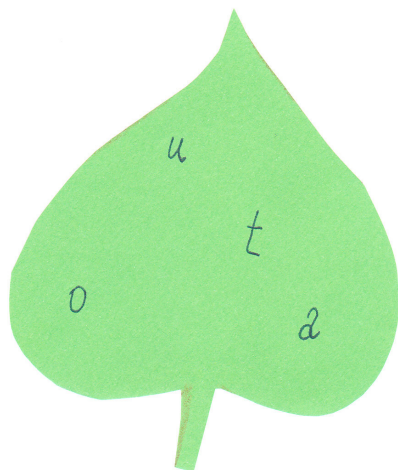
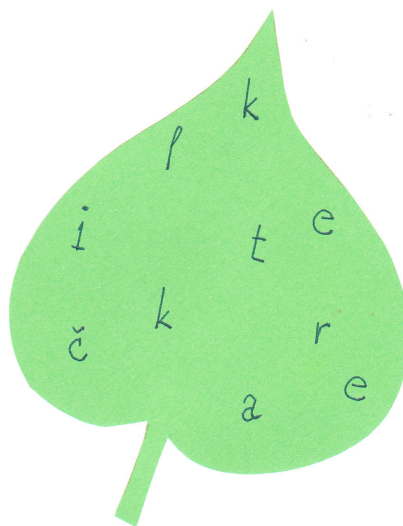
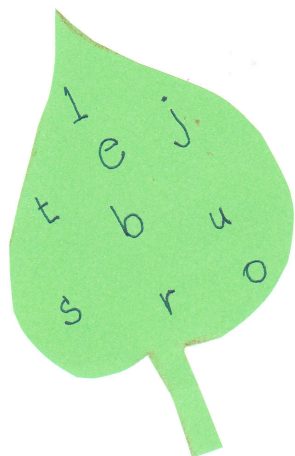
Príloha T – Doplňujúca didaktická hra Mandala – vypracovaný pracovný list

Príloha U – Didaktická hra Pexeso – vypracovaný pracovný list

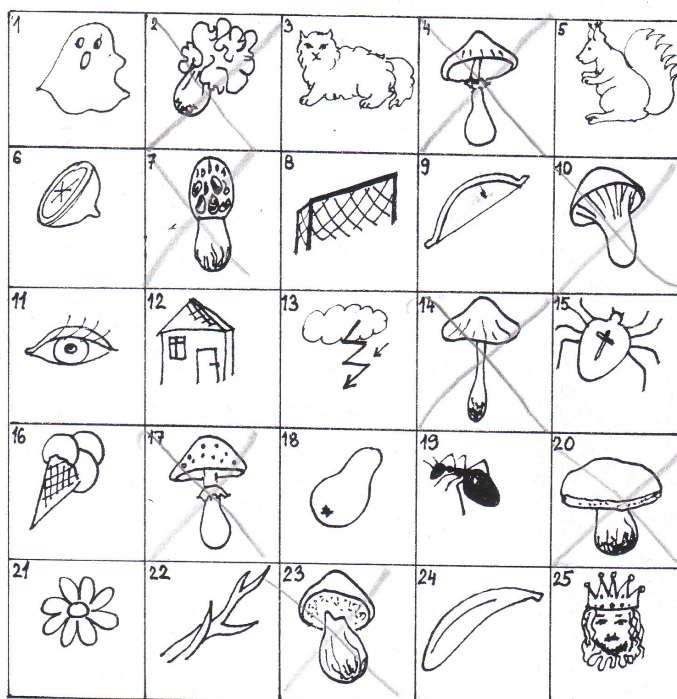
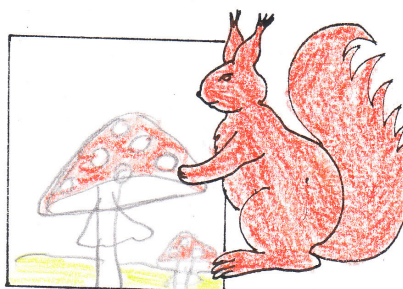

Príloha V – Doplnujúca didaktická hra Zelený list – vzorový pracovný list

Príloha W – Didaktická hra Veveričkina huba – vypracovaný pracovný list

Čítali ste už článok „Kto ľúbi huby?“
Potom viete, že veverička je veľká hubárka
a môže jesť aj huby, z ktorých by nám bolo
zle. Vylúštíte obrázkovú skryvačku a zistíte
meno jednej z nich. Vyškrtajte všetky obrázky
húb. Ostatné obrázky pomenujte a vypíšte
z nich tretie písmeno do okienok. Nakreslite
si obrázok.

12	18	1	11	6	16	8	15	9	19	3	13	22	15	21	24	25
M	U	C	H	O	T	R	Á	V	K	Č	E	R	V	E	N	Á

Keď sa pozorne zadívate na obrázky, objavíte medzi nimi 10 odlišností. Ktoré sú to?

Príloha X – Didaktická hra Skryté slová – vypracovaný pracovný list

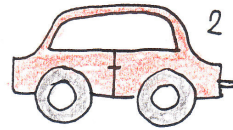
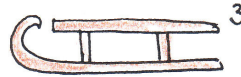
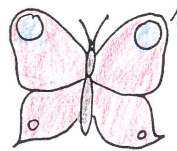
☺ Uhadni tajničky z obrázkov, prvé písmená vpiš do okienok podľa čísla.

①

1	2	3	4	5
M	A	S	L	O

napiš slovo:

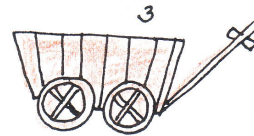
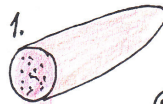
masla

②

1	2	3	4
S	O	V	A

sava

③

1	2	3	4
S	A	M	O

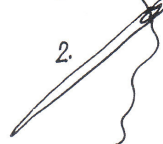
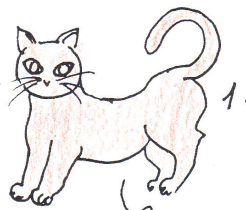
Lama

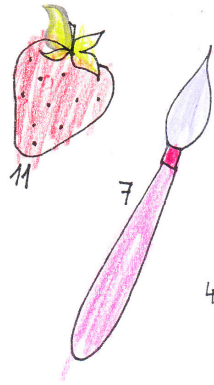
④

1	2	3	4
M	i	S	A

misa

Príloha Y – Didaktická hra Tajnička – vypracovaný pracovný list

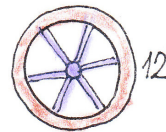
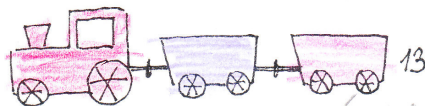
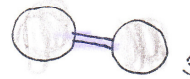
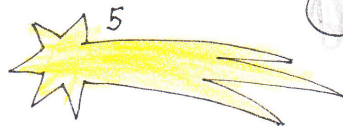
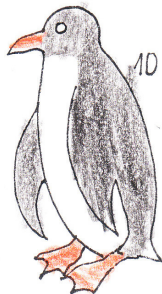
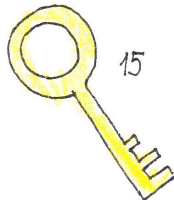
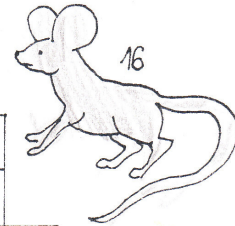

T↓

			1	M	A	Š	Ľ	A
		2	P	Ä	S	T		
3	Č	i	N	K	i			
4	č	Ä	A	P	K	A		
5	K	O	M	E	T	A		

6	Ř	E	S	-	K	A		
7	.	P	-	-				
8	G	O	M	B	i	K		
9	K	L	i	N	E	C		
10	T	U	Č	N	i	A	K	
11	J	A	H	O	D	A		
12	K	O	L	E	S	O		
13	V	L	Ä	Č	i	K		
14	P	R	S	T	E	N		
15	K	L	U	Č				
16	M	Y	Š					

MÄKKÉ SPOLUHLÄSKY

Príloha Z – Didaktická hra Porozmýšľaj – vypracovaný pracovný list

Vyfarbite správne vyrátané príklady s písmenami

ž	a	š	e	č	k
$36 - 7 = 29$	$90 - 4 = 85$	$16 - 5 = 11$	$90 - 7 = 82$	$36 - 8 = 28$	$35 - 9 = 25$
c	o	m	d'	t'	í
$43 - 8 = 35$	$63 - 1 = 61$	$21 - 4 = 16$	$38 - 9 = 29$	$25 - 7 = 18$	$65 - 2 = 63$
ň	z	u	l'	dz	v
$56 - 3 = 53$	$89 - 6 = 84$	$19 - 9 = 11$	$52 - 5 = 47$	$40 - 2 = 38$	$23 - 2 = 19$
P	r	dž	j	a	f
$60 - 3 = 56$	$78 - 2 = 77$	$82 - 8 = 74$	$51 - 6 = 45$	$17 - 3 = 13$	$33 - 7 = 28$
s	p	a	o	l	d
$15 - 5 = 10$	$26 - 9 = 17$	$90 - 2 = 87$	$63 - 4 = 59$	$58 - 4 = 54$	$100 - 9 = 92$
u	h	l	e	á	b
$22 - 9 = 13$	$37 - 8 = 29$	$41 - 5 = 36$	$18 - 7 = 10$	$96 - 5 = 91$	$16 - 3 = 12$
o	s	k	a	y	:
$36 - 2 = 33$	$90 - 1 = 89$	$1000 - 901 = 9$	$22 - 4 = 20$	$43 - 9 = 34$	$56 - 5 = 51$

Napiš slová s mäkkými spoluhláskami:

ž žaba

š šokaj

č červená

c citron

j jogurt

d' dádel

t' táva

ň ňufak

l' l'ad

dz odznak

dž džbán

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Bc. Michaela Pallová

Odbor: Špeciálna pedagogika - učiteľstvo

Forma štúdia: kombinovaná

Názov práce: Využitie didaktických hier v predmete slovenský jazyk u žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou

Rok: 2012

Počet strán textu bez príloh: 71

Celkový počet strán príloh: 25

Počet titulov slovenskej literatúry a prameňov: 25

Počet titulov zahraničnej literatúry a prameňov: 12

Počet internetových zdrojov: 0

Vedúci práce: PaedDr. Kvetoslava Chovanová